

פתרון מורחב- סימולציה יוני 2023 – מהותי

1. אגב ביצוע הליך רפואי אחד החליטו הרופאים לבצע בגופו של המטופל הליך רפואי נוסף של לקיחת דגימה של רקמה מגופו לשם בדיקתה מחשש למחלה (להלן: ביופסיה). עם כל חשיבותו של הליך הביופסיה, לא היה הכרח חיוני לבצעו באותו מעמד. הרופאים לא עדכנו את החולה בדבר כוונתם לבצע את הביופסיה ולא קיבלו את הסכמתו. בעקבות הליך הביופסיה נגרם נזק לחולה. הוכח בבית המשפט שלא הייתה כל רשלנות רפואית באופן שבו נלקחה הביופסיה, והנזק שאירע היה בגדר הסיכון הרגיל בהליך רפואי של ביופסיה מסוג זה. עוד הוכח כי אילו היה החולה נשאל מראש וכל המידע היה גלוי בפניו, היה מסכים ללקיחת הביופסיה.

מה הדין?

- א. מאחר שהוכח שהחולה היה מסכים בכל מקרה, אין הוא זכאי לפיצוי כלשהו.
- ב. מאחר שהחולה לא הסכים לביצוע ביופסיה, הוא זכאי לפיצוי בגין נזק הגוף שנגרם לו אף שלא הוכחה רשלנות בביצוע הביופסיה.
- ג. מאחר שהחולה לא הסכים לביצוע ביופסיה, הוא זכאי לפיצוי רק בגין הפגיעה בזכותו על גופו.
- ד. מאחר שהחולה לא הסכים לביצוע ביופסיה, הוא זכאי לפיצוי הן בגין נזק הגוף שנגרם לו הן בגין הפגיעה בזכותו על גופו.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 2 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש); סעיף 13 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996; ע"א 2781/93

דעקה נ' בית החולים "כרמל"

"נזק – "אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רווחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה;

הסכמה מדעת לטיפול רפואי

13(א) לא יינתן טיפול רפואי למטופל אלא אם כן נתן לכך המטופל הסכמה מדעת לפי הוראות פרק זה.

(ב) לשם קבלת הסכמה מדעת, ימסור המטפל למטופל מידע רפואי הדרוש לו, באורח סביר, כדי לאפשר לו להחליט אם להסכים לטיפול המוצע; לענין זה "מידע רפואי", "לרבות –

(1) האבחנה (הדיאגנוזה) והסכנות (הפרוגנוזה) של מצבו הרפואי של המטופל;

(2) תיאור המהות, ההליך, המטרה, התועלת הצפויה והסיכויים של הטיפול המוצע;

(3) הסיכונים הכרוכים בטיפול המוצע, לרבות תופעות לוואי, כאב ואי נוחות;

(4) סיכויים וסיכונים של טיפולים רפואיים חלופיים או של העדר טיפול רפואי;

(5) עובדת היות הטיפול בעל אופי חדשני.

(ג) המטפל ימסור למטופל את המידע הרפואי, בשלב מוקדם ככל האפשר, ובאופן שיאפשר למטופל מידה מרבית של הבנת המידע לשם קבלת החלטה בדרך של בחירה מרצון ואי תלות.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי המטפל להימנע ממסירת מידע רפואי מסויים למטופל,

הנוגע למצבו הרפואי, אם אישרה ועדת אתיקה כי מסירתו עלולה לגרום נזק חמור לבריאותו

הגופנית או הנפשית של המטופל

יישום:

ע"פ החוק אנחנו למדים כי ישנה דרישה להסכמה מדעת בטיפול רפואי. כלומר, לא יינתן טיפול רפואי למטופל אלא אם נתן לכך המטופל הסכמה מדעת. ההסכמה מתקבלת באמצעות מסירת מידע רפואי למטופל באורח סביר כדי לאפשר לו להחליט אם הוא מעוניין או לא (בעיקר 13ב').

הביופסיה היא חלק ממידע רפואי, המחויב בדרישת הסכמה, בקייס רשום שביופסיה בהגדרה שלה היא לשם בדיקה. הסוגיה האחרונה מתי המטפל מחויב לבצע זאת : סעיף ג קובע- בשלב מוקדם ככל האפשר ולפני ביצוע ההליך. בעניינו, הרופאים לא עדכנו את החולה בדבר כוונתם לבצע את הביופסיה ולא קיבלו את הסכמתו מראש ומכאן לא עמדו בדרישות סעיף החוק ופגעו בזכויותיו. (כאן חלופה א' יורדת אנחנו מבינים שחייב הסכמה לפי תנאי הדין) עכשיו השאלה היא, מכוח מה הוא זכאי לפיצוי ? לפי החלופות :

- בגין נזק גוף גם שאין רשלנות
- פגיעה בזכותו על גופו
- גם בגין נזק גוף וגם בגין פגיעה בזכותו על גופו

התשובה המלאה תוכרע בע"א 2781/93 דעקה נ' בית החולים "כרמל"

שם נקבע כהלכה כי הזכות לאוטונומיה כוללת את הזכות של האדם להחליט בעצמו לגבי דברים שקשורים לחייו ובריאותו. ובתחום הרפואה גרידא הזכות להסכמה חופשית, שם נטען כי האדם יכול להחליט על טיפול רפואי בחופשיות ושליטת האפשרות להחליט אם להסכים להסתכן בעיין רפואי מסוים פוגעת בזכותו של האדם לאוטונומיה.

בעניינו : עת ההליך עצמו לא נעשה ברשלנות רפואית, בדקנו את החובות בדין של המטפל כלפי המטופל האם היעדר הסכמה מהווה נזק, התשובה שעולה מן החוק היא כן, ביחס לאיזה סוג נזק הפסיקה חידדה כי מדובר בפגיעה של החולה בזכותו על גופו (האוטונומיה שלו).

2. יסמין עברה תאונה קשה. בבית החולים הצילו את חייה, אך רגליה נקטעו. 8 שנים אחר כך היא קיבלה מסרון לטלפון הנייד האישי שלה מהרופא שניתח אותה: "קטענו את רגלך הימנית בטעות. אני מתחרט כל יום מאז, אבל לא התנצלתי כי פחדתי שתתבעי. עכשיו כשעבר מספיק זמן אני מבקש את סליחתך".

האם זכותה של יסמין לתבוע התיישנה?

- א. התביעה התיישנה 7 שנים אחרי הניתוח.
- ב. התביעה תתיישן שנה אחרי ההודאה.
- ג. התביעה תתיישן 7 שנים אחרי ההודאה.
- ד. התביעה תתיישן 10 שנים אחרי ההודאה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 5, 9 לחוק ההתיישנות, התשי"ח – 1958

פרק שני: תקופת התיישנות

הזמן להתיישנות

5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות) היא (1) בשאינו מקרקעין – שבע שנים;

הודאה בקיום זכות

9. הודה הנתבע, **בכתב** או בפני בית משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות **ובין לאחריה**, בקיום זכות התובע, **תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה**; ומעשה שיש בו משום ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לעניין סעיף זה.

בסעיף זה, "הודאה" – "למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות.

יישום: מדובר בעבירה שאינה מקרקעין לכן התקופה שנחשבת להתיישנות הינה 7 שנים.

בהתאם לסעיף 9 לחוק ההתיישנות כל הודאה של הנתבע בכתב או בפני בית משפט גם אם הודה אחרי תקופת ההתיישנות אזי תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה, אך הסיפא של הסעיף הופך את הקערה על פיה – למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות. במקרה שלנו הרופא טען טענת התיישנות עם הודאתו לכן התשובה הנכונה היא א'.

3. החברה הציבורית "שלבים בע"מ" עומדת לכנס אסיפה כללית שעל סדר יומה תיקון שתי הוראות קיימות בתקנון החברה. נוסח ההוראות המוצעות הינו כדלקמן: "סעיף 31. בדירקטוריון החברה יהיו 7 דירקטורים. החברה תהא רשאית לשנות סעיף זה רק בהחלטה שתתקבל בידי בעלי מניות המחזיקים ברוב של לפחות 75% מזכויות ההצבעה באסיפה כללית של בעלי המניות"; "סעיף 32. בדירקטוריון החברה ישב לפחות דירקטור אחד בעל מומחיות וניסיון בתחום מדעי הטבע. החברה תהא רשאית לשנות סעיף זה בהחלטה שתתקבל ברוב רגיל באסיפה כללית של בעלי המניות." טרם השינוי נקבע בתקנון כי ניתן לשנות את סעיף 32 לתקנון ברוב של 80% מזכויות ההצבעה בחברה, וכי את יתר ההוראות ניתן לשנות ברוב שנקבע בדין.

מה הדין?

- א. החברה רשאית לשנות את סעיף 31 ואת סעיף 32 בהחלטה שתתקבל ברוב רגיל באסיפה הכללית.
- ב. **החברה רשאית לשנות את סעיף 31 ברוב המוצע, ואת סעיף 32 ברוב הדרוש כיום לשינוי התקנון.**
- ג. החברה רשאית לשנות את סעיף 31 ואת סעיף 32 ברוב המוצע בכל אחד מהם.
- ד. החברה רשאית לשנות את סעיף 31 ואת סעיף 32 ברוב הדרוש כיום על פי התקנון לשינוי.

התשובה הנכונה היא ב'

שינוי תקנון

20. (א) חברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית

של החברה, אלא אם כן נקבע בתקנון כי דרוש רוב אחר או אם **נתקבלה החלטה**

כאמור בסעיף 22.

- (ב) נקבעה בחוק זה הוראה שניתן להתנות עליה, או נקבעה הוראה בתקנון לפיה דרוש רוב מסוים לשינוי הוראות התקנון, כולן או מקצתן, לא תהא החברה רשאית לשנות את ההוראה האמורה אלא בהחלטה שתתקבל באסיפה הכללית באותו רוב מסוים או ברוב המוצע, **לפי הגבוה מבין השניים.**
- (ג) היו מניות החברה מחולקות לסוגים, לא יעשה שינוי בתקנון שיפגע בזכויותיו של סוג מניות ללא אישור אסיפת אותו סוג, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון; לענין קבלת החלטות באסיפת סוג יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים.
- (ד) על אף הוראות סעיף זה, שינוי בתקנון המחייב בעל מניה לרכוש מניות נוספות או להגדיל את היקף אחריותו, לא יחייב את בעל המניה ללא הסכמתו.

הגבלת אפשרות שינוי התקנון (תיקון מס' 3) תשס"ה-2005

22. (א) חברה רשאית להגביל בתקנון או בחוזה אחר את סמכותה לשנות את התקנון או

הוראה מהוראותיו, אם נתקבלה על כך החלטה באסיפה כללית, ברוב הדרוש לשינוי הוראות התקנון.

- (ב) דין החלטה שנתקבלה כאמור בסעיף קטן (א), כדין החלטה לשינוי התקנון ויחולו עליה הוראות סימן זה.

השאלה הראשונה: האם ניתן לשנות ולהגביל בכלל תקנון?

התשובה מצויה בחוק בסעיף 20 ו-22 – ברישא.

השאלה השנייה האם נקבע אחרת ?

אם לא אז אפשר כל עוד זה רב רגיל, **אם כן אז הגבוה מבניהם.**

בעניינו, תיקון 1- ניתן ברב 75% המוצע, תיקון 2- ניתן לשנות באמצעות הרב שקיים לפני השינוי היינו 80%. הגבוהים מבניהם.

4. באיזה מן המקרים הבאים רשאי בית המשפט להורות על הרמת מסך?

- א. במקרה שבו יקבע כי גם אם הדבר אינו צודק, הרי שנכון להורות על הרמת מסך היות שנעשה שימוש מודע וחריג באישיות המשפטית של החברה כדי להונות נושה של החברה.
- ב. במקרה שבו יקבע כי נכון וצודק להורות על הרמת מסך וכי מדובר במקרה חריג שבו נעשה שימוש מודע באישיות המשפטית של החברה כדי לקפח נושה של החברה.
- ג. במקרה שבו יקבע כי גם אם לא נכון להורות על הרמת מסך, הרי שצודק לעשות כן היות שנעשה שימוש חריג ומודע באישיות המשפטית של החברה כדי לקפח אדם.
- ד. במקרה שבו יקבע כי די בכך שהשימוש באישיות הנפרדת של החברה נעשה במודע ובאופן חריג וכן במטרה להונות נושה של החברה, ואין זה משנה אם הדבר צודק או נכון.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 6 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

הרמת מסך (תיקון מס' 3) תשס"ה-2005

6. (א) (1) בית משפט רשאי לייחס חוב של חברה לבעל מניה בה, אם מצא כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, במקרים החריגים שבהם השימוש באישיות המשפטית הנפרדת נעשה באחד מאלה :

(א) באופן שיש בו כדי להונות אדם או לקפח נושה של החברה ;

(ב) באופן הפוגע בתכלית החברה ותוך נטילת סיכון בלתי סביר באשר ליכולתה לפרוע את חובותיה,

יישום:

מדובר מילה במילה בסעיף החוק, החוק מסביר מתי יש לייחס חוב של החברה על בעל מניה בה, התשובה מפורשת מסעיף החוק :

מילות החוק	נוסח החלופה
צודק ונכון לעשות כן	שבו יקבע כי נכון וצודק להורות על הרמת מסך
במקרים חריגים	וכי מדובר במקרה חריג
שבהם השימוש באישיות המשפטית הנפרדת נעשה	שבו נעשה שימוש מודע באישיות המשפטית של החברה
באופן שיש בו כדי להונות אדם או לקפח נושה של החברה	כדי לקפח נושה של החברה

5. מר מלמד מכהן כמנכ"ל בחברה ציבורית, ומאחר שיו"ר הדירקטוריון בחברה נאלץ מיוזמתו לסיים את תפקידו לאלתר הוחלט כי מר מלמד יכהן גם כיו"ר הדירקטוריון בחברה.

מה הדין?

- א. מר מלמד אשר משמש כמנכ"ל בחברה ציבורית לעולם אינו רשאי לשמש בו זמנית גם כיו"ר דירקטוריון החברה.
- ב. מר מלמד רשאי לכהן בו זמנית כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל החברה במקרה שבו הדבר אושר על ידי האסיפה הכללית בהתאם לתנאים הקבועים בחוק.
- ג. מר מלמד רשאי לכהן בו זמנית כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל החברה רק אם הדבר הוגבל לשנתיים.
- ד. אין כל מניעה שמר מלמד יכהן בו זמנית כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל החברה, ולא נדרש אישור כלשהו לכך.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיפים 95, 121 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

שימו לב כי מדובר בחברה ציבורית

סייג לבחירת יושב ראש דירקטוריון (תיקון מס' 16) תשע"א-2011

95. (א) בחברה ציבורית לא יכהן כיושב ראש הדירקטוריון מנהל הכללי של החברה או קרובו, אלא לפי הוראות סעיף 121(ג); לא יכהן כיושב ראש הדירקטוריון בחברה ציבורית מי שכפוף למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין; דירקטור בתאגיד בשליטת חברה ציבורית רשאי לכהן כיושב ראש הדירקטוריון בחברה הציבורית.

(ב) בחברה ציבורית לא יוקנו ליושב ראש הדירקטוריון או לקרובו סמכויות המנהל הכללי, אלא לפי הוראות סעיף 121(ג); לא יוקנו ליושב ראש הדירקטוריון בחברה ציבורית סמכויות הנתונות למי שכפוף למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין; יושב ראש הדירקטוריון בחברה ציבורית לא יכהן כבעל תפקיד אחר באותה חברה או בתאגיד בשליטתה, אך רשאי הוא לכהן כיושב ראש דירקטוריון או כדירקטור בתאגיד בשליטת החברה.

סמכויות המנהל הכללי

121. (ג) על אף הוראות סעיף 95, רשאית האסיפה הכללית של חברה ציבורית להחליט, כי לתקופות שכל אחת מהן לא תעלה על שלוש שנים ממועד קבלת ההחלטה ניתן להסמיך את יושב ראש הדירקטוריון למלא את תפקיד המנהל הכללי או להפעיל את סמכויותיו וכן להסמיך את המנהל הכללי או קרובו למלא את תפקיד יושב ראש הדירקטוריון או להפעיל את סמכויותיו, ובלבד שיתקיים אחד מאלה:

- (1) במניין קולות הרוב באסיפה הכללית ייכללו לפחות רוב מקולות בעלי המניות שאינם בעלי השליטה בחברה וכן מי שאינם בעלי עניין אישי באישור ההחלטה המשתתפים בהצבעה; במניין הקולות של בעלי המניות האמורים לא יובאו בחשבון קולות הנמנעים; על מי שיש לו עניין אישי, יחולו הוראות סעיף 276, בשינויים המחויבים;

(2) סד קולות המתנגדים מקרב בעלי המניות האמורים בפסקה (1) לא עלה על שני אחוזים מכלל זכויות ההצבעה בחברה.

יישום:

- חלופה א' - אינה נכונה והדבר המרמז הוא המילה "לעולם" שהיא גורפת.
- חלופה ג' - ניסו לבלבל אתכם באמצעות מסיח של שנתיים עם ההגבלה ל 3 שנים.
- חלופה ד' - יש בה ביטויים נחרצים כמו אין כל מניעה ללא נדרש אישור כלשהו. **תשובה ב היא הנכונה** החוק מאפשר זאת תחת תנאים, ומחריג כי " אלא לפי הוראות סעיף 121(ג), ניגשים לסעיף ורואים כי על אף הוראות סעיף 95 החוק מאשר למנהל הכללי לכהן כיושב ראש דירקטוריון בתנאים שקבועים בחוק.

6. ביום 20.8.2015 החליקה לימור בקניון, וכתוצאה מכך איבדה את הכרתה ל-10 ימים, שברה את ידה ואת כף רגלה. הטלפון הנייד שאחזה ביד נפל והמסך נסדק. ביום 5.9.2015 הפסיק הטלפון הנייד של לימור לפעול כליל, ובחנות הטלפונים נאמר לה שהדבר נגרם מהנפילה. לימור מעוניינת להגיש תביעה נגד הקניון בגין נזקי הגוף והרכוש שנגרמו לה.

מה הדין?

- א. בנסיבות העניין תביעתה של לימור התיישנה ביום 20.8.2022.
- ב. **בנסיבות העניין תביעתה של לימור התיישנה ביום 30.8.2022.**
- ג. בנסיבות העניין תביעתה של לימור התיישנה ביום 5.9.2022.
- ד. בנסיבות העניין תביעתה של לימור לנזקי גוף התיישנה ביום 30.8.2022 ותביעתה לנזקי רכוש התיישנה ביום 5.9.2022.

השאלה נפסלה לאחר שלב ההשגות ע"י הוועדה הבוחנת

כפי שנראה להלן, השאלה סובלת משלושה ליקויים המצדיקים את פסילתה.

הליקוי הראשון - תקופת הפגרה במניין ההתיישנות

בהתאם להלכת ביהמ"ש עליון בע"א 3141/99 **מגדל חברה לביטוח נ' פונדמינסקי**, אם ימיה האחרונים של תקופת ההתיישנות חלים בפגרת בתי המשפט, סופה של תקופת ההתיישנות יידחה ליום החול הראשון שלאחר הפגרה.

היום האחרון של תקופת ההתיישנות של תביעתה של לימור חל בפגרת בתי המשפט (הוא חל לשיטתה של הוועדה הבוחנת ביום 30.8.2022). לכן סופה של תקופת ההתיישנות יידחה ליום החול הראשון שלאחר הפגרה – 6.9.2022. השאלה אינה כוללת חלופה שלפיה תביעתה של לימור התיישנה ביום 6.9.2022.

הליקוי השני

הוועדה הבוחנת הסתמכה בפתרונה על סעיף 11 לחוק ההתיישנות. אלא שסעיף 11 עוסק בהשעיית תקופת ההתיישנות בשל **ליקוי נפשי או שכלי**, ואילו השאלה עוסקת במקרה שונה לחלוטין: אובדן הכרה בשל פגיעה גופנית. אובדן הכרה בשל פגיעה גופנית אינו "ליקוי נפשי או שכלי", ולמיטב ידיעתנו אין הלכה שקובעת אחרת. גם בספרי היסוד על דיני ההתיישנות בישראל,

ספריהם של פרופ' ישראל גלעד ושל טל חבקין, לא מצאנו כל אזכור לפסיקה המחילה את סעיף 11 על מקרים של אובדן הכרה בשל פגיעה גופנית (לדיון בסעיף 11, ראו ישראל גלעד **התיישנות בדין האזרחי** 341-331 (2022); טל חבקין **התיישנות** 311-305 (מהדורה שנייה, 2021).

הליקוי השלישי

הנזק שנתגלה ב-5.9.2015 – הפסקת פעילותו של הטלפון כליל – הוא נזק חדש ונפרד מהנזקים שנתגלו ב-20.8.2015 (הנזק לגופה של לימור והסדק במסך הטלפון). בהתאם לפסק דינו של השופט זילברטל ברע"א 5260/12 **קריספל נ' ביטוח ישיר אי די אי חברה לביטוח בע"מ**, מרוץ ההתיישנות בשל נזק זה החל רק ב-5.9.2015:

עשויים להיות מקרים בהם הפגיעה בניזוק גרמה לנזקים גלויים מסוימים ורק כעבור זמן הופיעו נזקים נוספים, שאינם נובעים מהנזקים שהתגלו מיד לאחר הפגיעה, באופן שלא מדובר בהחמרת נזק קיים או בשינוי של היקף הנזק, אלא בנזק חדש ונפרד. **אין כל סיבה שלא לאפשר הארכת תקופת ההתיישנות על-פי הוראת סעיף 89 לפקודת הנזיקין ביחס לנזקים "חדשים" אלה**, ואין סיבה טובה שמצבו של נפגע כאמור לעיל, למצער ביחס לאותם נזקים שהתגלו רק כעבור זמן, יהיה פחות טוב ממצבו של מי שלאחר התאונה לא ניכר שנגרם לו כל נזק, וזה הופיע רק כעבור זמן (פסקה 11 לפסק הדין).

פסק דינו של כבוד השופט זילברטל יושם מאז במספר פסקי דין בערכאות הדיוניות (ת"א (שלום חי) 10295-04 **איזמאלוב נ' אגד אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ**; ת"א (שלום נצי) 31379-08 **קרנית נ' מליחי**; וראו ישראל גלעד **התיישנות בדין האזרחי** 171 (2022)).

בשל הליקוי השלישי, החלופה שהייתה נכונה אלמלא הליקוי הראשון (שבעטיו אף אחת מהחלופות אינה נכונה) היא חלופה ד', ולא חלופה ב'.

יישום לשיטתה של הוועדה הבוחנת:

סעיף 11 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958

ליקוי נפשי או שכלי

11. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו התובע לא היה מסוגל לדאוג לענייניו מחמת ליקוי נפשי או שכלי, זמני או קבוע, ולא היה עליו אפוטרופוס; היה עליו אפוטרופוס, לא יבוא במנין הזמן שבו טרם נודעו לאפוטרופוס העובדות המהוות את עילת התובענה.

יישום:

7. דירקטוריון החברה מעוניין להאציל את סמכויותיו להחליט על הנפקה של סדרת איגרות חוב במסגרת תוכנית תגמול לעובדים.

מה הדין?

- א. דירקטוריון החברה יוכל להאציל את סמכויותיו לוועדת הדירקטוריון בלבד.
- ב. דירקטוריון החברה יוכל להאציל את סמכויותיו לוועדת הדירקטוריון או למנהל הכללי של החברה.
- ג. דירקטוריון החברה יוכל להאציל את סמכויותיו לוועדת הדירקטוריון או למנהל הכללי של החברה או למי שהסמיק לכך.
- ד. דירקטוריון החברה לא יוכל להאציל סמכות כאמור.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 92, 288 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

סמכויות הדירקטוריון ותפקידיו

92. (א) הדירקטוריון יתווה את מדיניות החברה ויפקח על ביצוע תפקידי המנהל הכללי ופעולותיו, ובכלל זה –

(4) רשאי להחליט על הנפקה של סדרת איגרות חוב;

(תיקון מס' 3) תשס"ה-2005

(ב) סמכויות הדירקטוריון לפי סעיף זה אינן ניתנות לאצילה למנהל הכללי למעט כמפורט בסעיף 288(ב)(2).

סמכות להנפיק מניות והמירים (תיקון מס' 3) תשס"ה-2005

288. (א) הדירקטוריון רשאי להנפיק או להקצות מניות וניירות ערך אחרים, המירים או ניתנים למימוש למניות, עד גבול הון המניות הרשום של החברה; לענין זה יראו ניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש במניות כאילו הומרו או מומשו במועד ההנפקה.

(תיקון מס' 3) תשס"ה-2005

(ב) סמכות הדירקטוריון כמפורט בסעיף קטן (א) ניתנת לאצילה כמפורט בפסקאות (1) או (2) –

(2) לוועדת דירקטוריון, למנהל הכללי או לממלא תפקיד כאמור (בסעיף זה –

המנהל הכללי), או לאדם אחר שהמנהל הכללי המליץ עליו – בהקצאת מניות עקב מימוש או המרה של ניירות ערך של החברה.

יישום: כפי שמופיע בחוק החברות סעיף 92(א)(4) דירקטוריון מוסמך ורשאי להחליט על הנפקה של סדרות איגרות חוב. בהמשך הסעיף כתוב (בתיקון מס' 3) כי סמכויות הדירקטוריון אינן ניתנות לאצילה למנהל הכללי למעט בסעיף 288 החריגים לכלל זה.

החריג כמפורט בסעיף 288(ב)(1) לחוק, הדירקטוריון רשאי להאציל לוועדת דירקטוריון את הסמכות להחליט על הנפקה של ניירות ערך במסגרת תוכנית תגמול עובדים. לכן חלופה א' היא חלופה נכונה.

8. בתקנון החברה הציבורית "החברמנים בע"מ" ישנה הוראה הפוטרת את נושאי המשרה שלה מאחריות בגין הפרת חובת הזהירות כלפיה. אחד הנושים של החברה מעוניין להגיש תובענה נגד הדירקטורים של החברה על רקע חלוקה אסורה לטענתו. מה על החברה לעשות כדי שהפטור יגונן על הדירקטורים מפני חבות?

- א. על החברה לתקן את מדיניות התגמול של החברה כך שהיא תכלול הסדר לעניין פטור.
- ב. על החברה לקבל החלטה בדירקטוריון החברה, וכן לתקן את מדיניות התגמול חברה כך שהיא תכלול הסדר לעניין פטור.
- ג. על החברה לקבל החלטה בדירקטוריון החברה לתקן את מדיניות התגמול של החברה כך שהיא תכלול הסדר לעניין פטור, וכן לקבל אישור של ועדת תגמול ודירקטוריון החברה.
- ד. הדירקטורים אינם יכולים לזכות בפטור בנסיבות המתוארות בשאלה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיפים 259 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

הסמכה למתן פטור (תיקון מס' 3) תשס"ה-2005

259. (א) חברה רשאית לפטור, מראש, נושא משרה בה מאחריותו, כולה או מקצתה, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות כלפיה, אם נקבעה הוראה לכך בתקנון.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), חברה אינה רשאית לפטור מראש דירקטור

מאחריותו כלפיה עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה.

יישום: סעיף 259(ב) אומר כי חברה אינה רשאית לפטור מראש דירקטור מאחריותו כלפיה עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה.

שימו לב ניתן לקבוע מראש בתקנון על פטור עקב הפרת חובת זהירות. ביחס לחלוקה אסורה גם אם נקבע מראש זה לא מקבל תוקף לפי סעיף ב לעיל.

9. חברה ציבורית בע"מ מעוניינת להאריך התקשרות לתשלום שכר לבעל השליטה כנושא משרה (שאינו דירקטור או מנכ"ל) לתקופת כהונה נוספת, לאחר שתקופת העסקתו הנוכחית (3 שנים) אושרה כדין על ידי ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית שלה. עלות שכרו החודשי של בעל השליטה היא 25,000 ש"ח, והשכר גבוה מהשכר החודשי הממוצע במשק.

מה הדין?

- א. החברה נדרשת לאשר מחדש את ההתקשרות, גם אם לא חל שינוי של ממש בתנאיה, בוועדת התגמול, בדירקטוריון ובאסיפת בעלי המניות ברוב מיוחד.
- ב. אפשר להסתפק באישור של ועדת התגמול והדירקטוריון, ללא צורך באישור אסיפת בעלי המניות, ובלבד שלא חל שינוי של ממש בתנאי ההעסקה הנוספת וביתר הנסיבות הצריכות לעניין לעומת ההעסקה הקיימת או שאין בשינוי אלא כדי לזכות את החברה.
- ג. החברה יכולה להסתפק באישור של ועדת התגמול בלבד, למעט אם חל שינוי של ממש בתנאיה, שאז נדרש גם אישור הדירקטוריון ואסיפת בעלי המניות של החברה.
- ד. אפשר להסתפק באישור של ועדת התגמול ודירקטוריון החברה בלבד.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 270, 275 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

עסקאות הטעונות אישורים מיוחדים (תיקון מס' 22) תשע"ד-2013

270. עסקאות של חברה המפורטות להלן, טעונות אישורים כקבוע בפרק זה, ובלבד שהעסקה היא לטובת החברה:

(2) התקשרות של חברה עם נושא משרה בה שאינו דירקטור, באשר לתנאי

כהונתו והעסקתו; = מדובר בבעל שליטה שהוא נושא משרה (שאינו דירקטור או מנכ"ל) לכן תנאי זה מתקיים ונדרש אישור מיוחד.

עסקה עם בעל שליטה

275. **(א) עסקה שמתקיים בה האמור בסעיף 270(4) טעונה אישורם של אלה בסדר**

הזה:

(1) ועדת הביקורת, ובעסקה באשר לתנאי כהונה והעסקה – ועדת התגמול;

(2) הדירקטוריון;

(3) האסיפה הכללית, ובלבד שיתקיים אחד מאלה:

(א) במנין קולות הרוב באסיפה הכללית ייכללו רוב מכלל קולות בעלי המניות שאינם בעלי ענין אישי באישור העסקה, המשתתפים בהצבעה; במנין כלל הקולות של בעלי המניות האמורים לא יובאו בחשבון קולות הנמנעים;

(ב) סך קולות המתנגדים מקרב בעלי המניות האמורים בפסקת משנה (א) לא עלה על שיעור של שני אחוזים מכלל זכויות ההצבעה בחברה.

(1א) עסקה כאמור בסעיף קטן (א) לתקופה העולה על שלוש שנים, טעונה אישור

כאמור באותו סעיף קטן, אחת לשלוש שנים;

(2) על אף האמור בפסקה (1), עסקה כאמור בסעיף 270(4) רישה, בלבד, יכול שתאושר לתקופה העולה על שלוש שנים, ובלבד שוועדת הביקורת אישרה כי התקשרות לתקופה כאמור סבירה בנסיבות העניין;

קראו את הקטע וענו על 3 השאלות הבאות הקשורות זו לזו: המחוקק קבע 3 עבירות חדשות הנוגעות לזיהום מקורות מים:

המזהם מקור מים לשתייה – דינו מאסר עולם חובה.
המזהם מקור מים לרחצה – דינו מאסר שלא יפחת מ-10 שנים.
המזהם מקור מים שלא נועד לשימוש אדם – דינו מאסר 5 שנים.
10. יעקב עודד את דן לזהם את מי חוף הים שנועדו לרחצה, והאחרון עשה זאת.

מה יהיה עונשו של יעקב?

- א. מאסר שלא יפחת מ-10 שנים.
- ב. מאסר שלא יפחת מ-5 שנים.
- ג. מאסר 10 שנים.
- ד. מאסר שנתיים וחצי.

שאלה נפסלה ע"י הוועדה הבורחנת במעמד פרסום הפתרונות לפני ההשגות-

11. יעקב סייע לדן לזהם את מי הכנרת שנועדו לשתייה, והאחרון עשה זאת.

מה יהיה עונשו של יעקב?

- א. מאסר שלא יפחת ממאסר עולם.
- ב. מאסר שלא יפחת ממחצית מאסר עולם.
- ג. מאסר 20 שנים.
- ד. מאסר 10 שנים.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 31, 32 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

מסייע (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994 ת"ט תשנ"ה-1995

31. מי אשר, לפני עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע.

עונש על סיוע (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

32. הסיוע לעבור עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה –

(1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנה;

(2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים;

(3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;

(4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.

יישום:

יעקב = מסייע \ דן = מבצע \ פעולה = זיהום \ מה = מי הכנת \ מטרתם = שנועדו לשתיה

עונש של יעקב = מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי אולם:

המחוקק קבע כי: המזהם מקור מים לשתיה – דינו מאסר עולם חובה.

מבדיקת אחריות של מסייע ביחס לעונשו של המבצע סעיף 32(2) קבוע כי העונש הוא 20 שנה.

12. בהגיעו לחוף הים כשבידו מכל עם חומר מזהם האסור בהחזקה, וממש טרם שזיהם את המים שנועדו לרחצה, שמע דן את ניידות המשטרה מתקרבות, נבהל והחליט להימנע מזיהום מקור המים. דן השליך את המכל על החוף וברח מן המקום.

מה הדין?

א. דן לא יישא בכל אחריות פלילית.

ב. דן לא יישא באחריות פלילית על זיהום מקור מים לרחצה, אך יישא באחריות פלילית בגין החזקת החומר המזהם.

ג. דן לא יישא באחריות פלילית על זיהום מקור מים לרחצה, אך יישא באחריות פלילית בגין ניסיון להחזקת החומר המזהם.

ד. **דן יישא באחריות פלילית על ניסיון לזיהום מקור מים לרחצה ובאחריות פלילית בגין החזקת החומר המזהם.**

התשובה הנכונה היא ד'

סעיפים 25, 28 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

נסיון מהו (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

25. אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה.

פסור עקב חרטה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

28. מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שמחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

יישום:

אחריות פלילית - לפי סעיף 28, דן לא מקיים את תנאי הפטור עקב חרטה מאחר ולא השלים את ביצוע העבירה מהסיבה ששמע ניידת משטרה ופחד ולא מתוך חפץ נפשו ו/או חרטה המאפשרים לקבל פטור, מכאן הוא יישא באחריות פלילית.

(החזקה - " שלטתו של אדם בדבר המצוי בידו, בידו של אחר או בכל מקום שהוא. ודבר המצוי בידם או בהחזקתם של אחד או כמה מבני חבורה בידיעתם והסכמתם של השאר, יראו כמצוי בידם ובהחזקתם של כל אחד מהם ושל כולם כאחד" - עצם העובדה שאדם מחזיק בחפץ שהחוק אוסר עליו – ייחשב עבירה. במקרה שלנו דן החזיק מיכל עם חומר מזהם האסור בהחזקה)

יוער לעניין זה, סעיף 28 מדגיש כי " ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

ומכאן מקיים הוא את העבירה בשלמותה.

13. ראובן פגע ברכבו בשמעון שצעד בתהלוכה המבטאת אהדה לערכים מנוגדים בתכלית לתפיסת עולמו של ראובן. שמעון תבע את מבטחת רכבו של ראובן בגין נזקי הגוף שנגרמו לו. בחקירתו במשטרה הודה ראובן שנסע ברכבו אל בין הצועדים שכן רצה למחות על קיום התהלוכה באמצעות פגיעה במי מן הצועדים בה.

מה הדין?

- א. שמעון זכאי לפיצוי מהמבטחת, שכן ראובן לא התכוון לפגוע דווקא בשמעון.
- ב. **שמעון אינו זכאי לפיצוי מהמבטחת, שכן ראובן נחשב כמי שהתכוון לפגוע בצועדים בתהלוכה.**
- ג. שמעון זכאי לפיצוי מהמבטחת, שכן מטרתו העיקרית של ראובן הייתה מחאה על קיום התהלוכה.
- ד. שמעון יהיה זכאי לפיצוי מהמבטחת רק אם ייקבע בהליך פלילי (תעבורה) שראובן התכוון לפגוע בשמעון.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975; רע"א 9384/05 מגדל חברה

לביטוח בע"מ נ' דניאל עסאם

סעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975

תאונת דרכים – "מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התפוצצות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו על-ידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;

יישום:

השלבים לבחינת אירוע תאונת דרכים-

-שלב ראשון: האם מדובר בתאונת דרכים? ההגדרה הבסיסית, חזקות מרבות, חזקה ממעטת.
-שלב שני: מי הגורם הנתבע לתשלום פיצויים? חברת ביטוח, חריגים, קרנית.
כבר בשלב ראשון רואים שלא מדובר בתאונת דרכים כי ראובן הודה שהוא נסע בין הצועדים שכן רצה למחות על קיום התהלכה באמצעות פגיעה במי מן הצועדים בה, שזה מאורע צפוי ואינו פתאומי. על כן השלב השני מתייתר.

רע"א 9384/05 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' דניאל עסאם

הפרשנות הראויה לחזקה הממעטת שבסעיף 1 לחוק הפיצויים, הן בנוגע לתכליתה של החזקה והן בנוגע לנטל ההוכחה הנדרש לצורך הוכחת יסוד הכוונה הכלול בה. פסק הדין מיישם בעיקרו את ההלכות הקודמות שנפסקו לעניין "החזקה הממעטת"

1. בפסק הדין ניתחו כב' השופטים את סעיף 1 לחוק הפיצויים בהגדרתו ל"תאונת דרכים". שם נקבע עי במקרה בו הנסיבות של שלוב ויכוח טעון, יחד עם נסיעה במהירות לכיוון קהל שעמו או חלק ממנו היה העימות מעט קודם, למדו מאליהן על הכוונה החפצית לפגוע במתכוון.
2. עוד נקבע כי די בכוונה לפגוע באדם בלתי מסוים מתוך ציבור אנשים כדי להוכיח כי התאונה מכוונת; הגם אם כוונת העושה היא לפגוע בציבור שהתקהל ולא דווקא באדם מסוים באופן ספציפי.
3. בית המשפט יבחן היטב את התרחישים האפשריים, את הגרסאות המובאות בפניו ואת התשתית הראייתית, בטרם יקבע כי ב'תאונה מכוונת' עסקינן. אולם אם בסופה של בחינה זו שוכנע בית המשפט כי תרחיש התאונה המכוונת הוא התרחיש שיש בו כדי ליתן הסבר לראיות כפי שהוצגו, הוא לא יירתע מלקבוע שהתאונה באה בגדר החזקה הממעטת. "החזקה הממעטת", קרי: מעשה במתכוון, מוטל על שכם הנתבע הטוען לתחולתה
4. ניתן להסיק כוונה לפגוע, במובן החזקה הממעטת, אף מתוך נסיבות האירוע, מקום בו אלו מצביעות על כוונה כאמור.
5. שיקולים שיש לקחת בחשבון ביחס לחזקה ממעטת- היכרות בין הפוגע לתובע, האם חיפש דווקא אותו על מנת לפגוע בו. ככל שכן ייטה ביהמ"ש לקבוע כי מדובר בתאונת דרכים, כמשמעה בחוק הפל"ד.

יישום-

בעניינו, המדובר באירוע הנכנס לגדרי "החזקה הממעטת" בשל הודאתו כי נסע לכיוון המוחים בכוונה לפגוע במי מהם. עת מעשיו של שמעון מהווים את תנאי החזקה הממעטת הדבר אינו מהווה תאונת דרכים כהגדרתו בחוק. על כן שמעון אינו זכאי לפיצויים מהמבטחת

14. בית עסק פרסם מוצר שהוא מוכר בתפוזות ללא אריזה באופן שהיה בו כדי לגרום למי שראה את הפרסום לחשוב שמדובר במוצר שמייצרת חברה שמוצריה איכותיים במיוחד, בעוד שבפועל יוצר המוצר במפעל מקומי ללא כל בקרת איכות. יוסף, שמעולם לא נחשף לפרסום האמור, נכנס לבית העסק, ראה את המוצר המדובר, שאל למחירו, שילם את תמורתו ופנה לדרכו. לאחר כמה ימים התברר ליוסף העובדות לאשורן, והוא החליט לתבוע את בית העסק.

מה הדין?

- א. יוסף יוכל לתבוע את בית העסק רק אם נגרם לו נזק על פי גובה הנזק.
- ב. יוסף יוכל לתבוע את בית העסק אף אם לא נגרם לו כל נזק.
- ג. יוסף יוכל לתבוע את בית העסק עד גובה מחיר המוצר ששילם.
- ד. ליוסף אין עילה לתבוע את בית העסק, שכן לא נחשף לפרסום ולא שאל מי ייצר את המוצר.

שאלה נפסלה ע"י הוועדה הבוחנת במעמד פרסום הפתרונות לפני ההשגות

15. התעורר ספק באשר לאופן בו יש לפרש את אחד מיסודות העבירה לפי חוק טיפול בחולי נפש של גרימת אשפוז אדם ללא צורך בבית חולים לחולי נפש. הנח כי אין בחוק הטיפול בחולי נפש הוראה סותרת.

מה הדין?

- א. יש לבחור בפירוש המקל ביותר עם המואשם בעבירה.
- ב. יש לבחור בפירוש המקל ביותר עם המואשם בעבירה מבין הפירושים האפשריים מבחינת לשון החוק.
- ג. יש לבחור בפירוש המקל ביותר עם קרבן העבירה מבין הפירושים הסבירים מבחינת תכלית החוק.
- ד. יש לבחור בפירוש המקל ביותר עם המואשם בעבירה מבין הפירושים הסבירים מבחינת תכלית החוק.

חלופה הנכונה היא ד'

סעיפים 34כא, 34כג לחוק העונשין, התשל"ז-1977

כלליות החלק המקדמי והחלק הכללי (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34כג. באין בחוק הוראה לסתור, יחולו הוראות החלק המקדמי והחלק הכללי גם על עבירות שלא לפי חוק זה.

פרשנות (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34כא. ניתן דין **לפירושים סבירים** אחדים **לפי תכליתו**, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין.

יישום:

סעיף 34 כא מציין כי במקרים שהדין ניתן לכמה פירושים סבירים לפי תכלית החוק ויש ספק בפרשנות, יש לבחור בפירוש המקל ביותר עבור הנאשם.

לעניין החלופות-

חלופה א- חסרה.

חלופה ב- "הפירושים" חייבים להיות סבירים ולא רק אפשריים.

חלופה ג- הפירוש המקל הוא לנאשם ולא לקרבן.

16. ביום 1.1.2021 אושרה תוכנית לסלילת כביש רב-נתיבים וסואן. העבודות הסתיימו, והכביש נפתח לתנועה ביום 1.1.2022. ביתו של **משה מצוי במגרש הגובל בתחום התוכנית**. ביתו של **יהודה מצוי במגרש שאינו גובל בתחום התוכנית**. משה ויהודה מבקשים לתבוע כעת את הרשות המקומית בתביעה נזיקית שתוגש לבית המשפט המוסמך בגין המטרד שיוצר הרעש העולה מן הכביש.

מה הדין?

א. משה זכאי לתבוע בתביעה כאמור, ואילו יהודה אינו זכאי.

ב. **יהודה זכאי לתבוע בתביעה כאמור, ואילו משה אינו זכאי.**

ג. הן משה הן יהודה זכאים לתבוע בתביעה כאמור.

ד. הן משה הן יהודה אינם זכאים לתבוע בתביעה כאמור.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 197 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965; רע"א 6483/15 נתיבי ישראל נ' רות קטן

תביעת פיצויים

197. (א) נפגעו על ידי תכנית, **שלא** בדרך הפקעה, מקרקעין הנמצאים בתחום התכנית או **גובלים עמו**, מי שביום תחילתה של התכנית היה בעל המקרקעין או בעל זכות בהם **זכאי לפיצויים מהועדה המקומית**, בכפוף לאמור בסעיף 200.

(ב) התביעה לפיצויים תוגש למשרדי הועדה המקומית תוך שלוש שנים מיום תחילת תקפה של התכנית; שר הפנים רשאי להאריך את התקופה האמורה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, אף אם כבר עברה התקופה.

בר"עא 6483\15 שם עשה בית המשפט הבחנה בין תכנית שמטרתה לצורכי ציבור לבין תכנית שמטרתה להיטיב עם פרט זה או אחר, ונקבעה ההלכה הנוהגת בעניין ההסדר הייחודי הקבוע בסעיף 197 לחוק לפיה: סעיף 197 לחוק עוסק בפגיעה במקרקעין ולא בפגיעה באדם.

משכך, יהודה כלל לא נכלל בגדרי הסעיף, לגבי משה יכול הוא לדרוש פיצוי מאחר ולפי פסק הדין הפגיעה הנה מטרד במקרקעין ולא נזק גוף.

יישום:	
משה	יהודה
במגרש הגובל בתחום התוכנית	במגרש שאינו גובל בתחום התוכנית
שניהם מבקשים לתבוע כעת את הרשות המקומית בתביעה נזיקית שתוגש לבית המשפט המוסמך בגין המטרד שיוצר הרעש העולה מן הכביש.	
אינו זכאי	זכאי

17. שמעון הורשע ברצח משה. מותו של משה גרם נזק נפשי ניכר לילדיו. במסגרת התיק הפלילי דרשה התביעה שכל אחד מן הילדים יקבל את הפיצוי המקסימלי שמאפשר חוק העונשין למי שניזוק מעבירה.

מה הדין?

- א. ילדיו של משה יקבלו יחד פעם אחת את סכום הפיצוי המקסימלי שמאפשר חוק העונשין למי שניזוק מעבירה והוא יתחלק ביניהם.
- ב. כל אחד מילדיו של משה יקבל את סכום הפיצוי המקסימלי שמאפשר חוק העונשין למי שניזוק מעבירה.
- ג. חוק העונשין מעניק פיצוי רק למי שניזוק באופן ישיר מעבירה, ומאחר שמשה מת לא ניתן לפסוק פיצוי זה.
- ד. חוק העונשין מעניק פיצוי רק למי שניזוק באופן ישיר מעבירה, ולפיכך ניתן לפסוק פיצוי רק לטובת עזבונו של משה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; דנ"פ 5625/16 אסרף קארין נ' אבנר טווק בוקובזה

פיצוי [יא/40] (תיקון מס' 14) תשמ"ב-1982 (תיקון מס' 23) תשמ"ח-1988 (תיקון מס' 78) תשס"ד-2004 צו תש"ע-2010

77. (א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, ייזקף תחילה על חשבון הפיצויים.

יישום: סעיף 77(א) מאפשר לבית המשפט, במסגרת הליך פלילי להטיל על הנאשם פיצוי כספי בסכום מקסימלי של 258,000 ₪.

ביחס לשאלה האם ילדיו יהנו מסכום זה כל אחד בנפרד או יחד

דנ"פ 5625/16 אסרף קארין נ' אבנר טווק בוקובזה

השאלה המרכזית בפסק הדין בערעור הייתה - "האם תקרת הפיצוי שנקבעה בחוק משקפת את סכום הפיצוי הכולל שניתן לפסוק לקרוביו של אדם שחיו ניטלו במעשה עבירה, או שבית המשפט רשאי לפסוק את הפיצוי המרבי לפי התקרה לכל אחד ואחת מהקרובים בנפרד?". כפי שפורט לעיל סברה השופטת ברק-ארז כי תקרת הפיצוי הקבועה בחוק משקפת את סכום הפיצוי הכולל שניתן לפסוק, כאמור, והערעור הוכרע על פי דעה זו.

18. בתום שנה א' ממוצע הציונים של בילי באוניברסיטה היה 75. אליוט, אביו של בילי, הבטיח לו כי אם יעלה את ממוצע ציוניו בסמסטר הבא ב-10 נקודות לפחות, הוא יקנה לו טלפון נייד משוכלל. לבקשתו של בילי, אליוט העלה את הבטחתו על הכתב. בילי שהיה בטוח ביכולתו לשפר את ציוניו החליט לוותר על רכישת טלפון נייד בהנחה גדולה במסגרת מבצע פתיחת שנת הלימודים. בתום הסמסטר עלה ממוצע ציוניו של בילי ל-90 על אף האמור, מכיוון שאליוט נקלע לקשיים פיננסיים משמעותיים, החליט אליוט שלא לקנות לבילי את הטלפון.

מה הדין?

- א. אליוט לא רשאי לחזור בו מהתחייבותו, שכן בילי שינה את מצבו בהסתמך על ההבטחה.
- ב. אליוט לא רשאי לחזור בו מהתחייבותו, שכן בילי לא התנהג בצורה מחפירה כלפיו.
- ג. **אליוט רשאי לחזור בו מהתחייבותו, היות שחלה הרעה ניכרת במצבו הכלכלי.**
- ד. אליוט רשאי לחזור בו מהתחייבותו, היות שמדובר באב ובנו.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 5 לחוק המתנה, התשכ"ח-1968

5(א) התחייבות לתת מתנה בעתיד טעונה מסמך בכתב.
 5(ב) כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות, רשאי הנותן לחזור בו ממנה, זולת אם ויתר בכתב על רשות זו.

5(ג) **מלבד האמור בסעיף קטן (ב), רשאי הנותן לחזור בו מהתחייבותו אם היתה החזרה מוצדקת בהתנהגות מחפירה של מקבל המתנה כלפי הנותן או כלפי בן-משפחתו או בהרעה ניכרת שחלה במצבו הכלכלי של הנותן.**

יישום: אליוט רשאי לחזור בו מהתחייבותו לתת מתנה בכך שחלה הרעה ניכרת במצבו הכלכלי ונקלע לקשיים פיננסיים משמעותיים.

19. שמשון רצה לרכוש פסנתר יד שנייה. שמשון שמע כי יואב, העובד בחברת החשמל, מציע למכירה פסנתר משומש במגרש הנמצא מאחורי האתר שבו הוא עובד. שמשון פנה ליואב, וכעבור זמן קצר רכש את הפסנתר במחיר הנמוך בכ-30% מהמחיר הנמוך ביותר שמצא עד כי כה עבור פסנתר משומש מאותו הדגם. כעבור חודש פנתה גילה לשמשון והודיעה לו כי הפסנתר שרכש נגנב ממנה והיא דורשת אותו בחזרה.

מה הדין?

- א. שמשון רשאי להשאיר את הפסנתר בחזקתו כי אין חולק שהוא לא גנב אותו.
- ב. על שמשון להשיב את הפסנתר לגילה.
- ג. שמשון רשאי להשאיר את הפסנתר בחזקתו, היות שמשון שילם תמורה והוא תם לב.
- ד. על שמשון להשיב את הפסנתר לגילה, היות שסחורה גנובה שאותה יש תמיד להשיב לבעליה.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 34 לחוק המכר, התשכ"ח-1968

תקנת השוק

34. נמכר נכס נד על ידי מי שעוסק במכירת נכסים מסוגו של הממכר והמכירה הייתה במהלך הרגיל של עסקיו, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בממכר אף אם המוכר לא היה בעל הממכר או לא היה זכאי להעבירו כאמור, ובלבד שהקונה קנה וקיבל אותו לחזקתו בתום-לב.

יישום:

תקנת השוק במיטלטלין קובעת 6 תנאים מצטברים-

- 1- נכס מיטלטלין נד-** מדובר בנכס נד בלבד. (זכויות- לא נחשבות). = מדובר בפסנתר שזה נכס נד
- 2- אדם העוסק במכירת נכסים מסוגו של הממכר-** המיטלטלין נמכר ע"י מי שעוסק במכירה מהסוג האמור. = יואב עובד בחברת חשמל ופתאום מכר פסנתר זה לא עומד בגדר הסעיף.
- 3- במהלך הרגיל של עסקיו-** האם הרוכש רכש את המיטלטלין במהלך העסקים הרגיל של המוכר = יואב מכר פסנתר משומש במגרש הנמצא מאחורי האתר שבו הוא עובד. שזה דבר מחשיד.
- 4- תמורה-** תמורה ריאלית וממשית, קרי, תמורה סמלית לא תיחשב לתמורה = מדובר במחיר הנמוך בכ-30% מהמחיר הנמוך ביותר
- 5- קיבל את המוצר לחזקתו בתום לב-** תום לב מרגע הקנייה עד לקבלת המיטלטלין בפועל. אם לא הייתה לקונה ידיעה על כך שהמוכר לא יכול למכור מסיבה כלשהי, אזי תום הלב מתקיים.
- 6- קבלת חזקה-** בניגוד למקרקעין בהם יש מרשם, במיטלטלין יש דרישה לחזקה = ברגע שמשון קיבל הפסנתר זה וזה עבר לחזקתו לכן הפסנתר נחשב שלו.

משכך, לשמשון לא עומדת תקנת השוק ועל כך עליו להשיב את הפסנתר לבעליו היינו גילה.

20. רינת, אשר חיפשה לרכוש דירה למגורים ברחוב שקט באזור המרכז, נענתה למודעה שפרסמו בני הזוג דן באינטרנט לדירה ברחוב רביבים בגבעתיים. רינת הגיעה במועד שנקבע להציג את הדירה, התרשמה מאוד ומיד הביעה נכונות ורצינות לנהל משא ומתן על המחיר. המשא ומתן נערך מול גבי, המתווך של בני הזוג דן. רינת סיפרה לבני הזוג דן ולגבי כי חשוב לה לגור במקום שקט. גבי, אשר ידע כי בעתיד הקרוב מתוכנן לקום ברחוב רביבים קניון חדש, סיפר חודשים גילתה רינת בעקבות כמה על כך לבני הזוג דן אך לא גילה זאת לרינת. כעבור פרסומים בעיתון על הקמת הקניון החדש, והיא מעוניינת לבטל את החוזה באופן מיידי ואף לתבוע פיצויים.

מה הדין?

- א. רינת זכאית לבטל את החוזה, אך לא תוכל לתבוע פיצויים.
- ב. רינת זכאית לבטל את החוזה ואף לתבוע פיצויים מבני הזוג דן, אך לא מגבי.
- ג. **רינת זכאית לבטל את החוזה ואף לתבוע פיצויים מבני הזוג דן ומגבי.**
- ד. רינת לא זכאית לבטל את החוזה, על פי הכלל של "יזוהר הקונה".

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 12 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973; ד"נ 7/81 פניד' נ' קסטרו

תום לב במשא ומתן

(א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב.
 (ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחויבים.

יישום: בני הזוג דן לא פעלו בתום לב בכך שלא גילו לרינת כי מתוכנן לקום ברחוב רביבים קניון חדש, למרות שסיפרה להם על החשיבות שלה לגור בשקט לכן רינת יכולה לבטל את החוזה ולתבוע פיצויים מבני הזוג בעד הנזק שנגרם לה עקב המשא ומתן.

ביחס ל-גבי השלוח:

ד"נ 7/81 :

השאלה המרכזית היא האם השלוח יחויב באחריות לפי החוק, גם אם לא נכרת חוזה בסופו של דבר עם השולח. מבחינה כללית, ישנם מקרים בהם אף כאשר לא נכרת חוזה סופי, ייתכן שאחריות תחול על השלוח על פי תקנות מקומיות או על פי עקרונות ההוגנות בחוק. בדברי השופט ברק טוען כי אף על פי שמצויים עוד בשלב המשא ומתן וגם אם לבסוף לא נכרת חוזה, הפרטים המסופקים בשלב טרום-חוזי עשויים ליצור אחריות משפטית. במידה והמשא ומתן נעשה באופן שלא בתום לב ושלא בדרך המקובלת, והשלוח נתפקד כצד לחוזה במסגרת הרשאית, יתכן כי ייטלו עליו חובות ואחריות בפיצויים לפי סעיף 12(ב) לחוק החוזים (חלק כללי).

21. בבעלות יסמין 2 דירות מגורים, אחת בגבעתיים והשנייה ברמת גן. ביום 1.1.2022 מכרה יסמין את דירתה בגבעתיים בפטור ממס שבח מקרקעין. סכום המכירה היה 800,000 ש"ח. ביום 1.11.2022 מכרה יסמין את דירתה השנייה ברמת גן וחתמה על חוזה לרכישת דירת מגורים גדולה יותר בקריית אונו. שווי הדירה ברמת גן הוא 1,000,000 ש"ח, ומחיר הדירה בקריית אונו הוא 1,500,000 ש"ח.

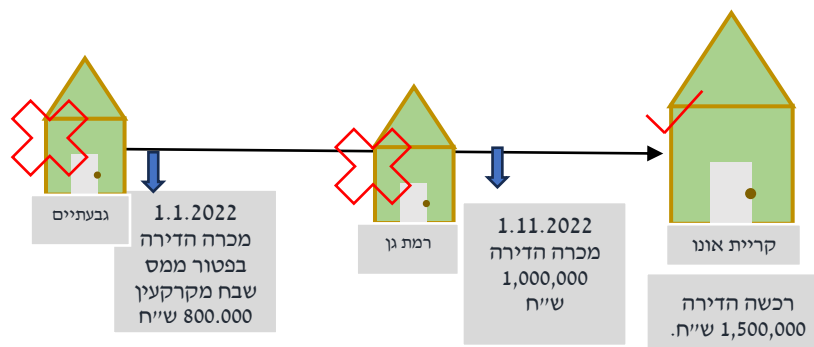
האם זכאית יסמין לפטור ממס שבח מקרקעין?

- א. כן.
ב. לא, שכן היו בבעלותה 2 דירות.
ג. לא, היות שיסמין כבר מכרה דירת מגורים בפטור ממס שבח ב-4 השנים האחרונות.
ד. לא, היות שיסמין כבר מיצתה את תקרת הפטור ממס שבח.

התשובה הנכונה היא א'

סעיף 49 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963

יישום:

בודקים לפי ארבעת התנאים המצטברים בסעיף 94 לחוק מיסוי מקרקעין על מנת לבדוק אם

מגיע ליסמין פטור ממס שבח:

49. (ה) (א) על אף הוראות סעיף 49, המוכר דירת מגורים מזכה (בסעיף זה – הדירה הראשונה), יהיה זכאי לפטור ממס במכירתה, אם **התקיימו כל אלה** (מצטברים):

(1) ☒ במועד המכירה של הדירה הראשונה יש בבעלותו, דירת מגורים נוספת אחת בלבד (בסעיף זה – הדירה הנוספת); = ב.1.2022 ובעת מכירת דירתה הראשונה בגבעתיים הייתה ליסמין דירת מגורים נוספת אחת בלבד ברמת גן. לכן תנאי זה מתקיים.

(2) ☒ המוכר מכר את הדירה הנוספת בפטור ממס, בתוך 12 חודשים מיום מכירת הדירה הראשונה; = מ.1.22 עד 1.11.22 לא עברו יותר מ-12 חודשים וכן, הדירה נמכרה בפטור ממס. תנאי זה מתקיים.

(3) ✓ סכום השווי של הדירה הראשונה ושל הדירה הנוספת יחד, לא עלה על 1,986,000 שקלים חדשים = סכום הדירה בגבעתיים 800,000 + סכום הדירה ברמת גן 1,000,000 = ביחד 1,800,000 לא עולה על 1,986,000. לכן תנאי זה מתקיים.

(4) ✓ המוכר רכש בשנה שלפני מכירת הדירה הנוספת או ירכוש בשנה שלאחר מכירתה, דירת מגורים אחרת כהגדרתה בסעיף 9(ג), בישראל או באזור כהגדרתו בסעיף 16א (בסעיף זה – הדירה החלופית), בסכום השווה לשלושה רבעים לפחות משווי הדירות כאמור בפסקה (3); הדירה החלופית לא תבוא במניין הדירות כאמור בפסקה (1) = יסמין רכשה דירה בישראל בקרית אונו אשר סכום השווה לשלושה רבעים לפחות משווי הדירות שמכרה, סכום הדירות שמכרה 1,800,000, ושלושת רבעים מ-1,800,000 הם 1,350,000. וסכום הדירה שרכשה 1,500,000 לכן תנאי זה מתקיים

22. משה ניהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה.

מה היא אמת המידה לבחינת תום הלב של משה?

- א. **כחוסר תום לב תיחשב סטייה מסטנדרט ההתנהגות המצופה מאדם בעל מאפיינים כשל משה המנהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, גם באותם המקרים שבהם לא הייתה למשה כל כוונה לסטות מן ההתנהגות המצופה או מודעות לכך.**
- ב. כחוסר תום לב תיחשב סטייה מסטנדרט ההתנהגות המצופה מאדם בעל מאפיינים כשל משה בנסיבות המקרה המנהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, אך לא באותם המקרים שבהם לא הייתה למשה כל כוונה לסטות מן ההתנהגות המצופה או מודעות לכך.
- ג. כחוסר תום לב תיחשב סטייה מסטנדרט ההתנהגות המצופה בנסיבות המקרה ממשה באופן אישי המנהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, גם באותם המקרים שבהם לא הייתה מצידו כל כוונה לסטות מן ההתנהגות המצופה ממנו או מודעות לכך.
- ד. כחוסר תום לב תיחשב סטייה מסטנדרט ההתנהגות המצופה בנסיבות המקרה ממשה באופן אישי המנהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, אך לא באותם המקרים שבהם לא הייתה מצידו כל כוונה לסטות מן ההתנהגות המצופה ממנו או מודעות לכך.

התשובה הנכונה היא א'

סעיף 12 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973; ע"א 2733/19 אורן אלימלך נ' רשות

מקרקעי ישראל

12(א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב.
(ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחויבים.

הסטנדרט = לנהוג בדרך מקובלת

ההתנהגות מצופה מאדם בעל מאפיינים = חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב.

ע"א 2733/19 :

מדבר על החובה לנהוג בתום לב ואימץ את הנחיה של סעיף 12(ב) לחוק החוזים, שבה נקבע כי צד שלא נהג בדרך מקובלת ובתום לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב מו"מ או עקב כריתת החוזה.

בפסק הדין נקבע כי אמת המידה לבחינת סטנדרט תום-הלב היא אובייקטיבית, היינו סטייה מסטנדרט ההתנהגות המצופה מצד המנהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה עשויה להביא להטלת אחריות משפטית, וזאת גם באותם המקרים שבהם לצד השני לא הייתה כל כוונה או מודעות לכך.

לעניינו, בכדי לבחון את תום ליבו של משה, הפסיקה קבעה כי בהתייחס לחובת תום הלב גם בניהול המו"מ (סעיף 12 לחוק החוזים) יש לבחון את התנהגותו כמצופה ממנו גם אם לא הייתה כוונה או מדעות.

23. ראובן מכר את ביתו לשמעון. בחוזה המכר נכתב שהבית נבנה כדין על פי היתר בנייה. כמו כן, נכתב כי הקונה רוכש את הבית כמות שהוא AS IS ומצהיר שבדק את הבית ואת תוכניותיו ורישומיו ברשויות השונות. זמן מה לאחר השלמת העסקה התברר שהקומה השנייה בבית נבנתה ללא היתר.

מה הדין?

- א. לאור הכלל של "יזוהר הקונה" אין לשמעון טענה תקפה נגד ראובן.
- ב. לאור האמור בחוזה שהקונה רוכש את הבית כמות שהוא AS IS ומצהיר שבדק את הבית ואת תוכניותיו ורישומיו ברשויות השונות אין לשמעון טענה תקפה נגד ראובן.
- ג. לשמעון טענה תקפה נגד ראובן לאור אי-התאמה בין הממכר לבין מה שעליו הוסכם.
- ד. לשמעון טענה תקפה נגד ראובן לאור אי-התאמה בין הממכר לבין מה שעליו הוסכם, אך לראובן עומדת טענה של אשם תורם כלפי שמעון.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 16 לחוק המכר, התשכ"ח-1968; ע"א 8060/11 אורי עיני נ' חן שיפריס

יישום:

16. היתה אי-ההתאמה נובעת מעובדות שהמוכר ידע או היה עליו לדעת עליהן בעת גמירת החוזה ולא גילה אותן לקונה, זכאי הקונה להסתמך עליה על אף האמור בסעיפים 14 ו-15 או בכל הסכם, ובלבד שנתן למוכר הודעה עליה מיד לאחר שגילה אותה. סעיפים 14-15 נוגעים לאי התאמה.

ע"א 8060/11 אורי עיני נ' חן שיפריס :

בעניין שנדון ב-ע"א 8068/11 אורי עיני נ' חן שיפריס (11.2.2014) נקבע ברוב דעות של כב' השופטים נועם סולברג וחנן מלצר (כתוארו דאז), כנגד דעתו החולקת של כב' השופט אליקים רובינשטיין (כתוארו דאז), שעל המוכר רובצת החובה להודיע לקונה על קיומה של אי התאמה במכר, ככל שידע עליה, או שהיה עליו לדעת אודותיה, בבחינת "יזוהר המוכר".

כמובן שיש יש לבחון את מידת האחריות שיש לייחס לבעלי הדין המעורבים בעסקה עיקר פסק הדין נסוב על הפרשנות שיש ליחס לסעיף 16 לחוק המכר, התשכ"ח- 1968 (להלן: "חוק המכר"), שבו נקבע כדלקמן-

"הייתה אי ההתאמה נובעת מעובדות שהמוכר ידע או היה עליו לדעת עליהן בעת גמירת החוזה ולא גילה אותן לקונה, זכאי הקונה להסתמך עליה על אף האמור בסעיפים 14 ו-15 או בכל הסכם, ובלבד שנתן למוכר הודעה עליה מיד לאחר שגילה אותה.

מכאן, החלופה הנכונה הנה ג' מאחר ולפי פסק הדין עומדת לשמעון הטענה כנגד ראובן ביחס לאי התאמה במושכר ועל כך שלא גילה לו על כך.

חלופה א שגויה- מאחר ופסק הדין דיבר על כלל "יזוהר המוכר" ולא הקונה

חלופה ב שגויה- מאחר ומנוגדת לתכלית פרשנות סעיף 16 לחוק המכר

חלופה ד שגויה- מאחר וזו הייתה דעת מיעוט בפסק הדין ביחס לאשם תורם.

24. אברהם סיפק סחורה לדפנה במסגרת חוזה. סמוך לאחר השלמת ביצוע החוזה התגלה לאברהם ששווייה הריאלי של הסחורה שסיפק לדפנה תמורת 600,000 ₪ עומד על 1,000,000 ש"ח, ולכן תבע את דפנה להשבה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט.

מה הדין?

א. עובדה זו מקנה לאברהם עילה להשבה, אך אברהם יידרש לפצות את דפנה ב-50,000 ש"ח

בניכוי מה שהוציא או התחייב להוציא או השקיע באופן סביר לצורך השלמת ההשבה.

ב. עובדה זו מקנה לאברהם עילה להשבה. החוזה שנוצר לא מהווה צידוק לרווח שהפיקה

דפנה לפיו אלא אם דפנה תוכיח שכלפי אחד מתנאי החוזה קמה אחת מהחזקות הקבועות

בחוק החוזים האחידים שהוא מקפח.

ג. עובדה זו מקנה לאברהם עילה להשבה. החוזה שנוצר לא מהווה צידוק לרווח שהפיקה

דפנה לפיו. בית המשפט רשאי לפטור את דפנה מחובת ההשבה, כולה או מקצתה, אם ראה

שקיימות נסיבות העושות את ההשבה בלתי צודקת.

ד. עובדה זו לא מקנה לאברהם עילה להשבה. החוזה שנוצר מהווה צידוק לרווח שהפיקה

דפנה לפיו.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 6 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979; ע"א 213/20 רשות מקרקעי ישראל

נ' מעונות ילדים בישראל

סעיף 6 לחוק עשיית עושר ולא במשפט

תחולה ושמירת תרופות

(א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון ואין הסכם אחר

בין הצדדים.

(ב) חוק זה יחול גם על המדינה.

(ג) אין בחוק זה כדי לגרוע מתרופות אחרות.

עשיית עושר ולא במשפט הוא שם כללי למספר עילות תביעה משפטיות שלא נופלות במסגרת דיני החוזים, דיני הנזיקין או מערכת דינים אחרת של המשפט האזרחי. עשיית עושר ולא במשפט, משמעותה שצד אחד מתעשר על חשבון הצד האחר, כשהדבר לא מגיע לו. אז ניתן יהיה לתבוע השבה של "ההתעשרות".
השאלה העקרונית היא האם הדבר מגיע או לאו.

ע"א 213/20

עניינו של ערעור זה עוסק בהשקה שבין דיני עשיית עושר ולא במשפט לבין דיני החוזים. "לעקרונות אלה של עשיית עושר ולא במשפט נזקקים רק במקום שאין הסכם, מפורש או מכללא, ואין אפשרות להסיק, מתוך מסיבות העניין, כי הכוונה הייתה שהאחד יפיק טובת הנאה ממעשהו של השני, בלי לתת תמורה. במקום שיש הסכם, הרי תנאיו של הסכם זה הם הקובעים את היחסים שבין עושריו, וכל פעולה הנעשית על-ידי מי מהם בקשר לנושא ההסכם, ולא מחוצה לו, תוצאותיה המשפטיות של פעולה זו נקבעות על-ידי תנאים אלה בלבד [...] "ע"א 39/47 אשר נ' בירנבאום, פ"ד ב 533, 553 (1949) (להלן: עניין אשר).
על עיקרון זה, השולל השבת רווח שהופק כדין מחוזה תקף, שב בית המשפט זה פעם אחר פעם בשורה ארוכה של פסקי דין.

פרידמן ובר-אור מסבירים עיקרון זה באופן הבא:

זום המגע המרכזי בין ענפי המשפט הללו יסודו בכך שהחווה משמש אמצעי עיקרי, המוכר בדין, להעברת רכוש, עבודה ושירותים מאדם לחברו. מכאן נגזר כי צד שהעביר טובת הנאה במסגרת הסכם תקף איננו יכול לטעון כלפי המקבל כי התעשר שלא כדין על חשבון, זאת, אף אם התובע עשה 'עסק רע'. כגון שמכר רכוש ששווי מליון שקל תמורת 600 אלף שקל. עובדה זו איננה מקנה לו עילה להשבה. החווה שנוצר מהווה 'עילה' או 'צידוק' לרווח שהפיק המקבל לפיו. זהו גם שורשו של הכלל החשוב שלפיו כאשר קיים חווה בין הצדדים, אין מקום לתביעה בגין עשיית עושר לגבי מה שנכלל בחווה. במקרה כזה אין המקבל זוכה בטובת הנאה 'שלא על פי זכות שבדין'."

אם כן, מקום בו הצדדים הגיעו להסכמות ועיגנו אותן בחווה, החווה בו התקשרו מהווה את ה"עילה" או ה"צידוק" להתעשרות, כלומר לרווח שהפיק הזוכה מכוחו של החווה.
על כן, כל עוד עומד החווה בעינו, וההתעשרות היא מכוחו של החווה, מדובר בהתעשרות בהתאם לדין. לעיקרון זה נקבעו בפסיקה סייגים שונים. כך למשל, כל אימת שההסכם שבין הצדדים בטל, בוטל או סוכל, עשויה לקום זכות להשבה מכוח עילה של עשיית עושר ולא במשפט כך הדבר גם במקרים בהם החווה שנכרת בין הצדדים הוא בלתי חוקי או נוגד את תקנת הציבור באופן המביא לשלילת תוקפו.

בעניינו, נתון לנו כי התקיים חווה בין הצדדים וע"פ הפסיקה ועל כן הגם התעשר צד אחד ההתעשרות הנה כדין, ומכאן לא עומדת לאברהם זכות השבה כפי שהורחב בפסיקה.

25. חברה הופקדה על ביצוע עבודות עפר הדרושות לצורך סלילת כביש. כחלק מהעבודות כרתה החברה כמויות עפר עצומות ובחרה להשליכן על המקרקעין הפרטיים שנמצאים כולם בבעלות אהוד, בלי שקיבלה את הסכמתו. משנתגלה הדבר דרש אהוד את סילוק עודפי העפר מהמקרקעין לאלתר. החברה לא חלקה על חובתה לפנות את עודפי העפר מהמקרקעין, אך נדרשו לה 3 שנים להשלים את ביצוע הפינוי. אהוד מגיש תביעה נגד החברה **לדמי שימוש ראויים ולהשבת הרווח שצמח לחברה במסגרת דיני עשיית עושר ולא במשפט**. אהוד מעוניין למצות את כל זכויותיו במסגרת תביעה אחת שיגיש.

מה הדין?

- א. אהוד רשאי לתבוע בכל אחת מהעילות ואף בשתייהן, ויוכל לזכות במצטבר הן בפיצוי על הנזק הן בהשבת טובת ההנאה מכיוון שזו תביעה בעילות נפרדות: של נזיקין ושל עשיית עושר ולא במשפט.
- ב. **אהוד רשאי לתבוע בכל אחת מהעילות ואף בשתייהן, אך לא יוכל לזכות במצטבר הן בפיצוי על הנזק הן בהשבת טובת ההנאה. עם זאת, יוכל לבחור בגבוה מבין שני סעדים אלה.**
- ג. אהוד רשאי לתבוע בכל אחת מהעילות בלבד, אך לא בשתייהן, מכיוון שהוא מגיש תביעה אחת בלבד.
- ד. אהוד רשאי לתבוע בכל אחת מהעילות ואף בשתייהן, ויוכל לזכות במצטבר הן בפיצוי על הנזק הן בהשבת טובת ההנאה מכיוון שזו תביעה בעילות נפרדות: של נזיקין ושל עשיית עושר ולא במשפט, רק אם שתי העילות יכולות להימצא יחדיו בסמכותו העניינית של בית המשפט שדן בתביעה.

התשובה הנכונה היא ב'

יישום:

סעיף 29 לפקודת לפקודת הנזיקין (נוסח חדש):

29. הסגת גבול במקרקעין היא כניסה למקרקעין שלא כדין, או היזק או הפרעה בידי אדם למקרקעין שלא כדין; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במקרקעין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979

1. (ב) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן – הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן – המזוכה), חייב להשיב למזוכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שוויה.

1(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזוכה או בדרך אחרת.

ע"א 2019/21 שפיר הנדסה אזרחית וימית נ' דוד מצליח

בפסק דין חדש שניתן אך לאחרונה הובהר כי במקרה דוגמת זה דן (שם דובר על הנחת כמויות עפר גדולות במקרקעי הזולת, מבלי לקבל הסכמה מראש מבעלי המקרקעין), יש לומר כי המעשה מקים לבעלי המקרקעין שתי עילות.

קיימות שתי דרכים מרכזיות להעריך את שווי טובת ההנאה שצמחה לאדם משימוש בנכס של זולתו:

1. על פי הקריטריון של דמי שימוש ראויים - מהו הסכום שהיה נדרש על ידי בעל הזכויות בנכס עבור מתן היתר לעשות את שנעשה בקניינו ;

2. הדרך השנייה היא על פי הקריטריון של רווח - מהו היתרון שהפיק המשתמש מהשימוש בנכס של הזולת.

בית המשפט העליון קבע כי המעשה מקים לבעלים שתי עילות, האחת נזיקית בגין הסגת גבול, והשנייה מכוח דיני עשיית עושר. על אף שמדובר בשימוש שאיננו לפי היתר, לא היה חולק כי הבעלים שם, היו זכאים לפסיקת דמי שימוש ראויים, כאשר הבחירה היא בידי הבעלים של המקרקעין באיזו מבין העילות הוא מגיש את תביעתו.

אף שניתן לתבוע, במקרים של שימוש שלא כדין במקרקעין, הן בעילה נזיקית והן בעילה על פי חוק עשיית עושר ולא במשפט, הרי שהתובע לא יוכל לקבל גם פיצוי בנזיקין וגם השבה של ההתעשרות, אלא יוכל לבחור בפיצוי הגבוה מבין השניים. "הטעם לכך הוא שהנזק וההתעשרות משקפים, במקרה דנן, את שני הצדדים של אותה פעולה (השימוש במקרקעין), וסעד מצטבר פירושו גביה כפולה בגין אותה פעולה – פעם אחת בגין ההנאה שנשללה מבעל הנכס, ופעם אחת בגין התועלת שצמחה לנתבע".

בעניינו, ע"פ פסק הדין, אהוד רשאי לתבוע בכל אחת ואף בשתי העילות יחד, אך לא יוכל לקבל כפל פיצוי.

26. האם זכותה של הידועה בציבור לרשת את בן זוגה על פי דין כוללת גם את דירת המגורים שבה חיו יחד 3 שנים, ובהנחה שנותרו למוריש אחים בלבד?

- א. כן. אין להבחין בעניין זה בין נשוי לידוע בציבור.
- ב. לא. היא זכאית לשני שלישים מהעזבון, ועל כן היא זכאית לשני שלישים מדירת המגורים.
- ג. הידועה בציבור זכאית לרשת את המיטלטלין ואת מכונית הנוסעים השייכים למשק הבית המשותף אך לא את הדירה.
- ד. ביחס לדירת המגורים הדבר תלוי בשיקול דעת בית משפט למשפחה אשר יבחן את טיב מערכת יחסיהם ומשכה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 11, 55 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965; ע"א 714/88 נירה שנצר נ' יובל ריבלין

זכות הירושה של בן-זוג

11(א) בן-זוגו של המוריש נוטל את המיטלטלין, כולל מכונית נוסעים, השייכים, לפי המקובל ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העזבון –

- (1) אם הניח המוריש ילדים או צאצאיהם או הורים – חצי;
- (2) אם הניח המוריש אחים או צאצאיהם או הורי הורים – שני שלישים, ובלבד שאם ערב מותו של המוריש היה בן הזוג נשוי לו שלוש שנים או יותר וגר עמו אותה שעה בדירה הכלולה,

כולה או חלקה, בעזבון, יטול בן-הזוג את כל חלקו של המוריש בדירה האמורה, ושני שלישים מהנותר משאר העזבון.

(ב) אם לא הניח המוריש קרוב מן המנויים בסעיף קטן (א), יורש בן הזוג את העזבון כולו.

(ג)המגיע לבן-זוג על פי עילה הנובעת מקשר האישות, ובכלל זה מה שאשה מקבלת על פי כתובה, ינוכה מחלקו בעזבונו; הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק, ואינה באה לפגוע בזכותו של בן-זוג לקבל מן העזבונו מה שהמוריש קיבל לרגל הנישואין על מנת להחזירו כשיפקעו.

מעין צוואה

55. איש ואשה החיים חיי משפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, **רואים את הנשאר בחיים כאילו המוריש ציווה לו מה שהנשאר בחיים היה מקבל בירושה על-פי דין אילו היו נשואים זה לזה**, והוא כשאין הוראה אחרת, מפורשת או משתמעת, בצוואה שהשאיר המוריש.

יישום: לפי סעיף 55 רואים את האישה שניהלה חיי משפחה בבית משותף, עם המוריש ואינם נשואים כאשר מת המוריש, האישה מקבלת בירושה על פי דין מה שהייתה מקבלת אילו היו נשואים. ובהתאם לסעיף 11א(2) המוריש השאיר אחים אזי האישה מקבלת את הדירה ושני שלישים משאר העיזבונו בכך שערב מותו גרה עימו באותה דירה לתקופת של 3 שנים. מכאן אין הבחנה בין נשוי וידוע בציבור.

-ידועים בציבור (לרבות חד מיניים) = נחשבים כזוג נשוי. תנאי- שאף אחד מהם לא נשוי לאחר.

ע"א 714/88:

בפסק הדין נקבע כי בהתאם לסעיף 55 לחוק הירושה, זאת אבחן. "מטרתו של סעיף 55 הייתה להשוות את מעמדו של הידוע בציבור למעמדו של בן הזוג הנשוי, ככל שמדובר בזכות הירושה על-פי דין. המחוקק לא קבע סייגים להוראת סעיף 55, באשר לדירת מגורים או באשר לכל תחום אחר. לפיכך, אם עומד בן הזוג בדרישות ובתנאי סעיף 55, אזי מתייחס אליו המחוקק כאילו היה בן-זוג נשוי לכל דבר ועניין."

27. יעקב ורחל, בני זוג, כתבו יחד במסמך אחד צוואה שבה נקבע כי העיזבונו של מי מבניהם שילך ראשון לעולמו יעבור בשלמותו לשני, והוסיפו כי: "אף אחד מאיתנו אינו רשאי לבטל או לשנות צוואה זו." לאחר שנים, בעודם בחיים, יעקב מעוניין להוריש חלק מעיזבונו לאחיו הערירי.

מה הדין?

- יעקב רשאי לשנות את צוואתו בכל עת ללא תנאים מוקדמים.
- על יעקב למסור לרחל הודעה בכתב על ביטול הצוואה, צוואתו תבטל וצוואת רחל תישאר בתוקף אלא אם כן היא תשנה אותה.
- על יעקב למסור לרחל הודעה בכתב על ביטול הצוואה, צוואתו תבטל וצוואת רחל בטלה מאליה.**
- יעקב אינו רשאי בשם מקרה לשנות את צוואתו לאור ההתחייבות לרחל הגלומה בה.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 8א לחוק הירושה, התשכ"ה-1965

צוואות הדדיות

א8. (א) בני זוג רשאים לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר; צוואות כאמור יכולות להיעשות בין אם הזוכה על פי כל אחת מהצוואות הוא בן הזוג ובין אם הוא גורם שלישי, בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד (בסעיף זה – צוואות הדדיות).

(ב) לביטול צוואה הדדית לא יהיה תוקף אלא אם כן יתקיים אחד מאלה:

(1) בחייהם של שני בני הזוג – המצווה המבקש לבטל את צוואתו ימסור הודעה בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני; נמסרה הודעה כאמור, בטלות הצוואות ההדדיות של שני המצווים;

יישום: יעקב הוא המצווה המבקש לבטל הצוואה לכן עליו למסור לרחל הודעה בכתב על ביטול הצוואה ובמסירתה בכך בטלה הצוואה ההדדית.

28. במסגרת הליך משפטי שבו מייצגת עו"ד חני לקוח נקבע מועד לדיון. היות שהבת של עו"ד חני לקתה במחלה, שלחה עו"ד חני לעו"ד לבנה (באת כוח הצד שכנגד) בקשה לדחיית מועד דיון בהסכמה. עו"ד לבנה התעלמה ללא סיבה מפנייתה של עו"ד חני הגם שהפנייה הגיעה לידיה, ועל כן הגישה עו"ד חני תלונה לוועדת האתיקה המחוזית. עו"ד לבנה לא הגיבה לדרישת הוועדה להגיב לתלונה.

מה הדין?

- א. עו"ד לבנה לא הפרה את חובות האתיקה.
- ב. עו"ד לבנה לא הפרה את חובות האתיקה שלה בהתעלמות מפנייתה של עו"ד חני, אך הפרה את חובות האתיקה שלה באי-הגשת תגובה לפניית הוועדה.
- ג. עו"ד לבנה הפרה את חובות האתיקה שלה בהתעלמות מפנייתה של עו"ד חני, אך לא באי-הגשת תגובה לפניית הוועדה.
- ד. עו"ד לבנה הפרה את חובות האתיקה הן בהתעלמות מפנייתה של עו"ד חני הן באי-הגשת תגובה לפניית הוועדה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986; סעיף 5 לכללי

לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), התשע"ה-2015

יחסי חברים

26. בכל ענין מקצועי יגלה עורך דין יחס חברי כלפי חברו למקצוע ולא ימנע ממנו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בענינו של לקוח, ובכלל זה יסכים לבקשה לשינוי מועד כאשר חברו נקרא לשירות מילואים פעיל, מצוי בחופשת לידה או בחופשה הנובעת משמירת הריון, חלה או שרוי באבל;

תשובה לתלונה

5. (א) הנילון יגיש את תשובתו לפניית הקובל לפי סעיף 4, בתוך שלושים ימים מיום

המצאתה או בתוך תקופה ארוכה יותר שהורה הקובל או הסכים לה לפי בקשת הנילון.
(ב) משעברה התקופה האמורה בסעיף קטן (א), רשאי הקובל להגיש קובלנה אף אם לא השיב הנילון.
יישום: עו"ד לבנה הפרה את חובת האתיקה בכך שהתעלמה ללא סיבה מפנייתה של עו"ד חני הגם שהפנייה הגיעה לידיה בעניין שינוי מועד דיון מסיבת מחלה (ס'26). ובנוסף הפרה כללי האתיקה בכך שהתעלמה מלהשיב לפניית הוועדה.

29. מה מבין המשפטים הבאים נכון בנוגע לעבירה של אחריות קפידה?
- לא נדרש קיומו של יסוד נפשי כלשהו.
 - נדרש קיומו של יסוד נפשי של מחשבה פלילית לכל הפחות.
 - התביעה לא נדרשת להוכיח קיומו של יסוד נפשי כלשהו.**
 - כדי להיות פטור מאחריות לעבירה על הנאשם להוכיח שנקט אמצעים סבירים כדי להימנע מביצועה.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 22 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ע"פ 4783/09 ראובן שולשטיין נ' רשות ההגבלים

העסקים

אחריות קפידה והיקפה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994 (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

22. (א) אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות; ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקקו טרם כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדיון שאינן טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות. לענין סעיף קטן זה, "בדין" - לרבות בהלכה פסוקה.

(ב) לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה; הטוען טענה כאמור - עליו הראיה.
(ג) לענין אחריות לפי סעיף זה, לא יידון אדם למאסר, אלא אם כן הוכחה מחשבה פלילית או רשלנות.

מוכיחים רק יסוד עובדתי – עצם עשיית המעשה = התקיימות יסודות העבירה.
מדובר בעבירות קלות. – לרב יהיה כתוב בחוק "עבירת קפידה" או שאינו מחשבה פלילית או רשלנות.

סעיף 22- אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות.
חריג- ניתן לצאת מאחריות פלילית בעבירה זו אך נטל ההוכחה הוא על הנאשם.
פטור מאחריות בעבירת אחריות קפידה = הנאשם צריך להוכיח היעדר מחשבה

פלילית / היעדר רשלנות + שעשה כל שניתן למנוע את העבירה.

יישום: עבירות של אחריות קפידה- עצם התקיימות יסוד עובדתי- מתקיימת המחשבה הפלילית כקבוע בסעיף 19 לחוק"ה.
שימו לב חלופה א- שגויה מאחר ואחריות קפידה היא אחת משלושת האופציות לקיום יסוד נפשי.
חלופה ב- כאמור גם שגויה מאחר וההגדרה אומרת בדיוק ההיפך שלא צריך מחשבה פלילית ולא רשלנות.
חלופה ד- תשובה חלקית עליו להוכיח כי לא נהג במחשבה פלילית או רשלנות וכן עשה ככל הניתן למנוע העבירה.
שימו לב ניתן לפתור את השאלה גם בלא ידיעת ההלכות שנקבעו בפסק הדין.
הסוגיות שנדונו בע"פ 4783/09:

- **לגבי עבירות מסוג זה פטר המחוקק את התביעה מהחובה להוכיח את היסוד הנפשי של העבירה,** כדי להביא לאכיפה פשוטה ויעילה של כללי התנהגות בנושאים שבהם יש להבטיח את תקנת הציבור, להבטיח את שלום הציבור ולתמרץ נקיטת רמת זהירות גבוהה.
- התנהגות שהיא סבירה כדי לפטור מאחריות בעבירת רשלנות, עלולה להיחשב בלתי סבירה בהתייחס לעבירה של אחריות קפידה, וזאת לאור נקודת האזיון הערכית השונה.

30. מה מהאמור להלן לא ייחשב להפרה של כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין במקרה של חשד להלבנת הון?

- א. ניהול הטיפול בבתי המלון בבעלות הלקוח.
- ב. ניהול מכירת אחד מבתי המלון בבעלות הלקוח.
- ג. עריכת הסכמי עבודה למנהלי המלון בבעלות הלקוח.
- ד. הקמת קרן נאמנות לבתי המלון בבעלות הלקוח.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 44א, 44ב לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986

44א. בפרק זה—

"פעולה מחייבת – "כל אחת מאלה :

- (1) קנייה ומכירה של נכסי דלא-ניידי (מילה בארמית משמעה מקרקעין) או של עסקים;
- (2) **חלופה ב** ניהול נכסי הלקוח, ובכלל זה ניהול כספים, ניירות ערך או נכסים אחרים, לרבות ניהול חשבונות של לקוח במוסד פיננסי; **חלופה א'**
- (3) גיוס כספים לצורך הקמה או ניהול של תאגידים;
- (4) הקמה או ניהול של נאמנות; **חלופה ד'**

(5) הקמה או ניהול של תאגידים.

44ב. לא יבצע עורך דין פעולה מחייבת שהתבקשה בשביל לקוח אם הוא מעריך, לפי סעיף 2(ג) לצו, שרמת הסיכון להלבנת הון או מימון טרור גבוהה.

יישום:

סעיף 44ב קובע כי עו"ד לא יבצע פעולה מבין הפעולות הר"מ (44א) בשביל לקוח אם הוא מעריך שרמת הסיכון להלבנה או מימון טרור גבוהה.

תשובה א נופלת לפי סעיף 44א(2).

תשובה ב נופלת לפי סעיף 44א(1).

תשובה ד נופלת לפי סעיף 44א(4).

תשובה ג היא הנכונה, ולא מוזכר בחוק כי עריכת הסכם עבודה למנהלי המלון בבעלות הלקוח שהיא פעולה מחייבת. כי פעולה מחייבת היא פעולה האסורה לביצוע ע"י עו"ד בכך שרמת הסיכון להלבנת הון או מימון טוהר גבוהה לפי סעיף 44ב.

31. עו"ד גל ביקשה מבית המשפט לדחות את מועד הדיון בעניינה של לקוחה, בטענה עליה לעבור הליך רפואי באותו היום. בפועל, ההליך הרפואי התקיים יום קודם לכן, אולם דרש החלמה של יום.

מה הדין?

- א. עו"ד גל הפרה את חובת האתיקה שלה בכך שקבעה לכאורה הליך רפואי למועד הדיון.
- ב. **עו"ד גל הפרה את חובת האתיקה שלה בכך שטענה בפני בית המשפט טענה לא נכונה ביודעין.**
- ג. עו"ד גל הפרה את חובת האתיקה שלה בכך שהציבה את האינטרס האישי שלה על פני זה של הלקוחה שלה.
- ד. עו"ד גל הפרה את חובת האתיקה שלה רק משום שלא ביקשה את הסכמת עורך הדין שכנגד בטרם הגישה בקשת דחיית דיון לבית המשפט.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986

איסור הטעיה

34א) לא יעלה עורך דין, בין בעל פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית ביודעו שאינה נכונה.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע הכחשה בכתב טענות בהליך אזרחי, או כפירה בעובדה בהליך פלילי.

יישום: עו"ד גל העלתה טענה עובדתית בכתב לבית המשפט ביודעין שאינה נכונה בכך שההליך הרפואי היה יום לפני לכן עברה על כללי האתיקה.

32. יעקב ויצחק קשרו קשר לפרוץ לדירת מגורים בחולון. השניים תכננו והחליטו לפני צאתם לביצוע הפריצה כי יעקב יצטייד במפתח מותאם לדירה, בכפפות ובמברג, ימסור אותם ליצחק כשיגיעו לדירה, יצחק יפרוץ לדירה, ויעקב ישמש כמתצפת- וכך עשו. יצחק לא הצליח לפרוץ לדירה, ולאחר זמן מה עזב את הבניין, חבר ליעקב שניהם עזבו את המקום. הוגש נגדם כבר אישום על קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה. כתב האישום הסתיים בהרשעה.

מה הדין?

א. יעקב ויצחק יורשעו כמבצעים בצוותא בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה.

ב. יצחק יורשע כמבצע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה, ויעקב יורשע כמסייע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה.

ג. יעקב יורשע כמבצע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה, ויצחק יורשע כמסייע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה.

ד. יצחק יורשע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון לגנבה, ויעקב יורשע בקשירת קשר לביצוע פשע וזוכה מניסיון גנבה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 29, 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ע"פ 4389/93 יוסף מרדכי נ' מד"י

29 (א) מבצע עבירה - לרבות מבצעה בצוותא או באמצעות אחר.

31. מי אשר, לפני עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע.

מילת המפתח כאן היא ברישא קשרו קשר ! זהו. אחרת היו מעלים נקודות אפיון נוספות

לאבחנה בין מסייע למבצע

ניתן להגיע לתשובה רק באמצעות הידע המשפטי בחוק העונשין הקיים לכם בלא להיזקק לפסיקה.

ע"פ 4389/93 :

פסק הדין עסק בהגדרת מי הוא המבצע ומי הם הצדדים לעבירה, ואלו הנקודות החשובות:

- "השאלה אם אדם יישא באחריות בפלילים ומהו סיווגו הנכון ביחס לביצוע העבירה נקבעת במידה רבה על בסיס זיקתו לעבירה ולמבצע העיקרי".
- "המבצע בצוותא תורם את תרומתו לאירוע עברייני רב-משתתפים מתוך יחס נפשי של יוצר העבירה. הוא רואה את עשיית העבירה כעניינו הוא, ולא של אחר "
- כפי שנקבע בפסיקה, לעניין האחריות בצוותא "אין נפקא מינה אם כל המעשים נעשו ביחד, או אם נעשו מקצתם בידי אחד ומקצתם בידי אחר" ויש לבחון אם חלקו של המבצע בצוותא מהותי להגשמת התוכנית המשותפת
- אמנם, ימצא מי שיכנה את המערער "מסייע", משום שלא הוא שהפעיל את הנשק ולא הוא שהוביל את ביצוע השוד ; ברם, מן ההיבט המשפטי אין מנוס מהקביעה שהמערער - כ"שותף" לתכנון ולביצוע הינו "מבצע בצוותא".

כפי שנלמד, עת השניים תכננו יחד את ביצוע העבירה מכאן לא מעניין החלוקה הפנימית בניהם מכאן החלופה הנכונה והיחידה הנה א'.

33. מה הדין לעניין הימנעות מהרשעה של קטינים?

- א. לא ניתן להימנע מהרשעה כאשר מדובר בקטין.
- ב. על קטינים נשקלות אמות מידה דומות להימנעות מהרשעה כמו אלה של בגירים, וגם מערך האיזונים הוא דומה.
- ג. **על קטינים נשקלות אמות מידה דומות להימנעות מהרשעה כמו אלה של בגירים, ואולם מערך האיזונים הוא שונה.**
- ד. על קטינים נשקלות אמות מידה שונות להימנעות מהרשעה מאלה של בגירים, וגם מערך האיזונים הוא שונה.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971; ע"פ 3069/22 מד"י נ' פלוני

פרק ה' – ענשים ודרכי טיפול

החלטת בית המשפט לגבי קטין שביצע עבירה

24. קבע בית משפט לנוער שהקטין ביצע את העבירה והוגשו לו תסקיר של קצין המבחן ותוצאות

הבדיקות והחקירות, שעליהם הורה לפי סעיף 22, יחליט על אחד מאלה:

- (1) להרשיע את הקטין ולגזור את דינו;
- (2) לצוות על אחד או יותר מהאמצעים ודרכי הטיפול המנויים בסעיף 26;
- (3) לפטור את הקטין בלא צו כאמור.

סעיף החוק מתאר את ההליך שבו משפט ניתן לילד או לקטין בגילאי 14-18 שביצע עבירה פלילית.

יישום

ע"פ 3069/22:

פסק הדין עוסק בשיקולי הענישה בכל הנוגע לענישת קטינים, לרבות ענישת קטינים בעבירות חמורות.

"כידוע, ההכרעה בדבר הימנעות מהרשעתו של מי שביצע עבירה, מצריכה איזון בין שני אינטרסים מרכזיים. האחד הוא אינטרס הציבור, הקורא למיצוי הדין עם פושעים, ולהחלה שוויונית של הדין הפלילי. מטבע הדברים, ככל שהעבירה הנדונה חמורה יותר – כך גובר כוחו של אינטרס זה. מנגד, ניצב ועומד האינטרס הפרטי של הנאשם, אשר בגדרו נבחנים נתוניו האישיים, וכן הנזק שצפוי להיגרם לו כתוצאה מההרשעה. על מנת להימנע מהרשעת מי שנקבע כי ביצע עבירות שיוחסו לו, על בית המשפט להשיב בחיוב על שתי שאלות: (1) האם סוג העבירה מאפשר להימנע מהרשעה, מבלי שיהיה בכך משום פגיעה מהותית בשיקולי ענישה אחרים; ו-(2) האם ההרשעה צפויה להביא לכדי פגיעה חמורה בסיכויי שיקומו של הנאשם.

שתי שאלות אלה הן השאלות המנחות **גם** כאשר נדונה האפשרות **להימנע מהרשעת קטין. אולם, במקרים מסוג זה משתנה מערך האיזונים**, כך ש"בעוד שהימנעות מהרשעתו של בגיר תיעשה במקרים חריגים ויוצאי דופן בלבד, הנכונות לסטות מחובת מיצוי הדין בענינים של קטינים היא גדולה יותר". זאת, מאחר שבמקרים אלה נדרש לתת "משקל יתר לנסיבותיו האישיות של הקטין,

ובכלל זה לגילו, לנזק הצפוי לו בגין ההרשעה, לאפשרויות הטיפול בו ולסיכויי שיקומו", תוך ש"לכך מצטרף גם האינטרס הציבורי בהשבתו של הקטין לתפקוד נורמטיבי בחברה בעודו בתחילת דרכו בחיים" (ע"פ 821/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (19.7.2016)).

34. ביום 5.3.2021 נפצעה סילביה בתאונת דרכים ואושפזה בבית-חולים כשנשקפת סכנה לחייה. בעודה בבית החולים ציוותה סילביה בעל פה את אדמותיה שבנצרת לשתי בנותיה בפני שני עדים בעת שבאו לבקרה ולדרוש בשלומה. סילביה ציינה בפני העדים כי היא חשה שימיה ספורים. העדים רשמו זיכרון דברים והפקידו אותו אצל הרשם לענייני ירושה כעבור שבוע ממועד ביקורם אצל סילביה. תחושותיה של סילביה התבררו כנכונות, מצבה המשיך להידרדר, והיא הלכה לעולמה ביום 25.4.2021.

מה הדין?

- א. סילביה לא הייתה רשאית לערוך את הצוואה משום שנטתה למות.
- ב. **סילביה הייתה רשאית לערוך את הצוואה, אך הצוואה אינה בתוקף.**
- ג. סילביה הייתה רשאית לערוך את הצוואה, והצוואה תקפה.
- ד. סילביה לא הייתה רשאית לערוך את הצוואה כי אין נסיבות שמצדיקות זאת.

שאלה זו נפסלה בשלב ההשגות

החלופה שהוועדה הבוחנת כיוונה אליה היא ב'

סעיף 23 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965

הוועדה הבוחנת בחרה בחלופה ב' בהסתמך על סעיף 23(ג) לחוק, הקובע כך: "צוואה בעל פה בטלה חודש ימים לאחר שחלפו הנסיבות שהצדיקו עשייתה והמצווה עודנו בחיים".

סילביה עשתה את צוואתה ביום 5.3.2021, והיא נפטרה למעלה מחודש (25.4.2021), לכן הוועדה הבוחנת סברה כי הצוואה הייתה תקפה עד ליום 5.4.2021 (חודש לאחר עשיית הצוואה) והפכה לבטלה ביום 6.4.2021.

צוואה בעל-פה

23(א) שכיב מרע וכן מי שרואה עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות, רשאי לצוות בעל-פה בפני שני עדים השומעים לשונו.

(ב) דברי המצווה, בציון היום והנסיבות לעשיית הצוואה, יירשמו בזיכרון דברים שייחתם בידי שני העדים ויופקד על ידיהם אצל רשם לענייני ירושה; רישום, חתימה והפקדה כאמור ייעשו ככל האפשר בסמוך לאחר שניתן לעשותם.

(ג) **צוואה בעל-פה בטלה כעבור חודש ימים לאחר שחלפו הנסיבות שהצדיקו עשייתה והמצווה עודנו בחיים.**

יישום:

על פי סעיף 23 לחוק הירושה סילביה היתה רשאית לערוך הצוואה בכך שמתקיים התנאים לעריכת צוואה בעל פה:

1)שכיב מרעוראיה על פני מוות : תנאי זה מתקיים – תנאי יסודי
2)הקריאה בפני שני עדים : תנאי זה מתקיים – תנאי יסודי
3)זכרון דברים : נכתב זכרון דברים
4)הפקדם תוך 30 ימים : הפקידו אחרי שבוע בכך כל התנאים מתקיימים. התנאי לבטלות האוטומטית הוא שהמצווה עודנו בחיים בתום החודש שחלף מאז שחדל להיות "שכיב מרע". אך מנתוני השאלה ניתן לראות כי כל התקופה הייתה סילביה במצב של "שכיב מרה" מכאן, לפי נתוני השאלה, הנסיבות שבעטיין סילביה הייתה רשאית לעשות צוואה בעל פה לא חלפו עד לפטירתה, על כן צוואתה תקפה.

35. מרק, תושב קנדה, נפטר והניח קרקעות וכן מיטלטלין וכספים בחשבונות בנק בישראל, בקנדה, בצרפת ובספרד. הדין בספרד אינו מאפשר הורשת מקרקעין שבתחומה והורשת כספים בחשבונות בנק ספרדיים אלא לפי הדין הספרדי, ואילו הדין שבצרפת אינו מחייב להחיל על קרקע צרפתית וכן על נכסים שבתחומה את דין צרפת באופן בלעדי. הוגשה בקשה לצו ירושה בישראל.

מה הדין?

א. על הקרקע בישראל, בקנדה ובצרפת יחולו דיני הירושה הקנדיים, על הקרקע בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים, על הכספים והמיטלטלין בישראל, בקנדה ובצרפת ועל המיטלטלין בספרד יחולו דיני הירושה הקנדיים, על חשבונות הבנק בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים.

ב. על המקרקעין בכל מדינה יחול דין מקום הימצאם, על הכספים והמיטלטלין בישראל, בקנדה ובצרפת ועל המיטלטלין בספרד יחולו דיני הירושה הקנדיים, על חשבונות הבנק בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים.

ג. על המקרקעין בכל מדינה יחול דין מקום הימצאם, על הכספים והמיטלטלין בישראל, בקנדה ובצרפת יחולו דיני הירושה הקנדיים, על המיטלטלין וחשבונות הבנק בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים.

ד. על הקרקע בישראל, בקנדה ובצרפת יחולו דיני הירושה בישראל, על הקרקע בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים, על הכספים והמיטלטלין בישראל, בקנדה ובצרפת ועל המיטלטלין בספרד יחולו דיני הירושה הקנדיים, על חשבונות הבנק בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים.

התשובה הנכונה היא א'			
סעיפים 137, 138 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965; ע"א 598/85 מסתורה כהנא נ' מאיר כהנא			
מרק, תושב קנדה, נפטר והניח קרקעות וכן מיטלטלין וכספים בחשבונות בנק בישראל, בקנדה, בצרפת ובספרד. הדין בספרד אינו מאפשר הורשת מקרקעין שבתחומה והורשת כספים בחשבונות בנק ספרדיים אלא לפי הדין הספרדי, ואילו הדין שבצרפת אינו מחייב להחיל על קרקע צרפתית וכן על נכסים שבתחומה את דין צרפת באופן בלעדי. הוגשה בקשה לצו ירושה בישראל.			
הנתונים מהשאלה:			
מרק		תושב קנדה, נפטר	
הניח		מקרקעין מיטלטלין כספים בחשבונות בנק	
איפה			
ישראל	קנדה	צרפת	ספרד
הוגשה בקשה לצו ירושה		הדין שבצרפת אינו מחייב להחיל על קרקע צרפתית וכן על נכסים שבתחומה את דין צרפת באופן בלעדי	הדין בספרד אינו מאפשר הורשת מקרקעין שבתחומה והורשת כספים בחשבונות בנק ספרדיים אלא לפי הדין הספרדי
מה הדין?			
137. על הירושה יחול דין מושבו של המוריש בשעת מותו , חוץ מן האמור בסעיפים 138 עד 140. 138. נכסים העוברים בירושה לפי דין מקום המצאם בלבד , יחול על ירושתם אותו דין			
על הקרקע בישראל יחולו דיני הירושה הקנדיים	על הקרקע בקנדה יחולו דיני הירושה הקנדיים	על הקרקע בצרפת יחולו דיני הירושה הקנדיים	על הקרקע בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים
על הכספים והמיטלטלין בישראל, יחולו דיני הירושה הקנדיים	על הכספים והמיטלטלין בקנדה יחולו דיני הירושה הקנדיים	על הכספים והמיטלטלין בצרפת יחולו דיני הירושה הקנדיים	על הכספים והמיטלטלין בספרד יחולו דיני הירושה הספרדיים
ע"א 598/85:			
שמדובר בהוכחה של הדין הזר, הרי שמדובר בממצא עובדתי אשר קביעתו נתונה לערכאה הראשונה וככלל ערכאת הערעור לא תתערב בו. יש לבחון את הזיקה הפורמלית גם בהקשר לשאלה האם אומנם היה בכוונת המנוח לעלות ארצה ולהשתקע כאן או שמא קבלת האזרחות הישראלית נועדה לסייע לבני הזוג לשחרר את חשבון הבנק שהפעולות בו הוגבלו בשל שינויים בחקיקה הפיסקלית. ההלכה הקיימת היא שהדין הישראלי, להבדיל מהדין הזר, הוא עניין המצוי בידיעתו השיפוטית של השופט היושב בדין. היינו, כאשר מדובר בהחלטה בנוגע לדין הישראלי, יש להתייחס להבנה של השופט המקומי בעניין.			

36. ביום 1.1.2022 התקשרו יחד ראובן ושמעון, שותפים יזמי נדל"ן, בהסכם עם בעלי מקרקעין, שעל פיו יעניקו ראובן ושמעון לבעלי המקרקעין את השירותים הבאים: קבלת זכויות בנייה במקרקעין, בניית בניין דירות עליהם ומכירת הדירות. ראובן ושמעון התקשרו בינם לבין עצמם בהסכם שלפיו ראובן יפעל לקידום קבלת הזכויות ואישורי הבנייה בנכס, ושמעון יבצע את הבנייה בפועל ואת שיווק הדירות. כמו כן, נקבע בהסכם בין ראובן ושמעון ששניהם מתחייבים להישאר בפרויקט לפחות 24- החודשים הקרובים ללא אפשרות יציאה לפני כן. לאחר כ 12 חודשים ב 1.1.2023 רכשו ראובן ושמעון בעסקה אחרת מקרקעין בדרום הארץ, ובהסכם השיתוף שנכרת ביניהם נכתב שלא ניתן לדרוש פירוק שיתוף. כעבור 15 חודשים מיום הרכישה הראשונה נתגלו סכסוכים בין השניים. ראובן מבקש לפרק את השותפויות.

מה הדין?

- א. ראובן אינו רשאי לפרק את השותפויות, אולם בית המשפט רשאי בכל עת לצוות על הפירוק אם נראה לו צודק בנסיבות העניין.
- ב. ראובן רשאי לפרק את השותפות הראשונה אבל לא את השנייה.
- ג. בית המשפט רשאי בכל עת לצוות על פירוק השותפות הראשונה אם הדבר נראה לו צודק בנסיבות העניין, אבל לא על פירוק השותפות השנייה.
- ד. בית המשפט רשאי בכל עת לצוות על פירוק השותפות הראשונה אם הדבר נראה לו צודק בנסיבות העניין, ולצוות על פירוק השותפות השנייה רק החל מיום 1.1.2026 אם הדבר נראה לו צודק בנסיבות העניין.

<u>התשובה הנכונה היא ד'</u>		
<u>סעיף 10 לחוק המיטלטלין, התשל"א-1971; סעיף 37 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969</u>		
מקרה א – 1.1.2022	מקרה ב 1.1.2023	
ראובן ושמעון + בעלי מקרקעין	ראובן ושמעון + מקרקעין בדרום הארץ	
שירות	ראובן יפעל לקידום קבלת הזכויות ואישורי הבנייה בנכס, ושמעון יבצע את הבנייה בפועל ואת שיווק הדירות	
זמן שנקבע בהסכם שיתוף	לפחות 24- החודשים הקרובים ללא אפשרות יציאה לפני כן	שלא ניתן לדרוש פירוק שיתוף
ראובן מבקש לפירוק שיתוף לאחר 15 חודשים מהעסקה הראשונה.	1.4.2023	

ניתן לפרק?	רשאי בכל עת אם הדבר נראה לו צודק בנסיבות העניין	רק החל מיום 1.1.2026 אם הדבר נראה לו צודק בנסיבות העניין
חוק מרשה?	10(א) כל שותף זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף; היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה זכות זו, רשאי בית המשפט לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות העניין.	37א-כל שותף במקרקעין משותפים זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף. (ב) היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה את הזכות לדרוש פירוק השיתוף לתקופה העולה על שלוש שנים, רשאי בית המשפט, כעבור שלוש שנים, לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות העניין.

37. באחרית ימיו החליט ראובן, אביהם של דוד ויונתן שהם יורשיו היחידים, לחלק את נכסי הנדל"ן שבבעלותו המלאה ורשומים על שמו במרשם המקרקעין באופן הבא: בניין מגורים בבעלותו נתן לדוד במתנה עוד בחייו. בצוואה שכתב מיום 1.2.2022 הוריש ליונתן וילה בכפר שמריהו שבבעלותו. באשר לדירת מגורים באילת וקניון בהרצליה לא נתן ראובן כל הוראה. ביום 1.2.2023 נפטר ראובן. יונתן, שאינו מעוניין בקניון, הסכים להעביר את חלקו בקניון לדוד תמורת ויתור של דוד על חלקו בדירה באילת בתוספת סך של 1,000,000 ש"ח שישלם לו דוד שלא מתוך נכסי העיזבון.

אילו מבין הפעולות במקרקעין המתוארות לעיל הן מכירת מקרקעין לעניין דיני מיסוי מקרקעין?

- א. אף אחת מן הפעולות האמורות.
- ב. העברת אותו חלק של יונתן בקניון לדוד שבגיניו שילם דוד ליונתן את הכסף.
- ג. **נתינת בניין המגורים במתנה לדוד והעברת אותו חלק של יונתן בקניון לדוד שבגיניו שילם דוד ליונתן את הכסף.**
- ד. נתינת בניין המגורים במתנה לדוד, ויתור דוד על חלקו בדירה באילת והעברת אותו חלק של יונתן בקניון לדוד שבגיניו שילם דוד ליונתן את הכסף.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 1, 4, 5 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963

יישום:

חלוקת ראובן:

בניין מגורים	צוואה מיום 1.2.2022 וילה בכפר שמריהו	דירת מגורים באילת	קניון בהרצליה
דוד	יונתן	אין הוראה	אין הוראה
לאחר שנפטר ראובן ב1.2.23			
בניין מגורים	וילה בכפר שמריהו צוואה מיום 1.2.2022	לדירת מגורים באילת	קניון בהרצליה
דוד	יונתן	יונתן חצי, דוד חצי דוד ויתר על חלקו ליונתן <u>שייך ליונתן</u>	יונתן חצי = העביר חלקו לדוד תמורת ויתור של דוד על חלקו בדירה באילת בתוספת 1,000,000 ש"ח שישלם לו דוד שלא מתוך נכסי העיזבון / דוד חצי <u>בסוף לדוד</u>
השאלה היא איזה פעולה נחשבת מכירת מקרקעין לעניין דיני מיסוי מקרקעין? נבחן: <u>החוק:</u> סעיף 1: "מכירה", לענין זכות במקרקעין, בין בתמורה ובין ללא תמורה- (1) הענקתה של זכות במקרקעין, העברתה, או ויתור עליה; (2) הענקתה של זכות לקבל זכות במקרקעין, וכן העברה או הסבה של זכות לקבל זכות במקרקעין או ויתור על זכות כאמור; (3) הענקתה של זכות להורות על הענקה, העברה או הסבה של זכות במקרקעין או על ויתור על זכות במקרקעין, וכן העברתה או הסבתה של זכות להורות כאמור או ויתור עליה; (4) "הורשה" – בין על פי דין ובין על פי צוואה; סעיף 4- "הורשה איננה מכירה או פעולה באיגוד לענין חוק זה." 4א. העברת זכויות בזכות במקרקעין או בזכות באיגוד מקרקעין, הנעשית על פי פסק דין שניתן אגב הליכי גירושין, לא יראוה כמכירה או כפעולה באיגוד לענין חוק זה, <u>בין אם היא העברה בין בני הזוג ובין אם היא העברה מהם לילדיהם</u>, ובמכירת הזכות במקרקעין או בפעולה באיגוד במקרקעין על ידי מי שהועברו לו הזכויות בזכות במקרקעין כאמור, יהיו שווי הרכישה של הזכות ויום רכישתה, לרבות לענין סעיף 7א, שווי הרכישה ויום הרכישה שהיו נקבעים לפי הוראות חוק זה או לפי הוראות הפקודה, לפי הענין, אילו נמכרה הזכות או נעשתה הפעולה על ידי מי שהעביר את הזכויות בה סעיף 1 בחוק המס מסביר שמכירה כוללת גם את העברת זכויות לתמורה או ללא תמורה. סעיף 4 בחוק המס קובע שהורשה איננה מכירה לענין חוק זה, מה שמציין כי ירושה היא פעולה אחרת שאינה נחשבת למכירה לצורך המס.			

דוד ויתר על חלקו בדירת מגורים באילת ליונתן, ויונתן העביר חלקו מהקניין בהרצליה לדוד תמורת ויתורו של דוד על חלקו בדירה שבאילת בתוספת מליון ₪ לא מנכסי העיזבון במקרה זה, התשובה מתרכזת בהגדרת הפעולות שנחשבות למכירת מקרקעין לעניין דיני מיסוי מקרקעין. על פי החוק הישראלי, פעולות שונות מוגדרות כמכירה, והן יכולות להשפיע על התחייבויות מיסוי.

תיקון מס' 3 לחוק המס הכולל, תשכ"ח-1968, סעיף 5

(א) מכירת זכות במקרקעין או עשיית פעולה באיגוד מקרקעין שלא על ידי בעליה על פי תביעת חלוקה או לשם פירעון של משכנתה, שעבוד או חוב פסוק, או על ידי הליכי הוצאה לפועל, וכן הפקעת זכות במקרקעין שיש עמה תמורה – יראו בהן לענין חוק זה מכירת זכות במקרקעין או פעולה באיגוד מקרקעין, ומי שנמכרה זכותו במקרקעין ומי שהוקנתה זכותו באיגוד מקרקעין ומי שזכאי לקבלת פיצויים בשל הפקעה כאמור, יראו אותם כמוכר או כעושה הפעולה, לפי הענין.

ניתן לומר שפעולת העברת חלק בקניין מיונתן לדוד תמורת ויתור על חלקו בדירה באילת נחשבת למכירה לעניין דיני מיסוי מקרקעין.

במקרה זה, ניתן להבין כי רק הפעולה של העברת חלק בקניין מיונתן לדוד מחויבת לעניין דיני מיסוי מקרקעין, והיא נחשבת למכירה. כמו כן, יש לשים לב לכך שיש צורך לבדוק גם נוסח החוזה וההסכם בין יונתן לדוד לצורך קביעת התחייבויות מיסוי

38. שון מתמחה של עו"ד ורדי במשרד עורכי הדין הלל ושות' והחל את התמחותו לפני כחצי שנה. בזמן היעדרותו של עו"ד ורדי מהמשרד לצורך נסיעה עסקית לחו"ל, נוצר צורך לאמת את חתימתו של לקוח חדש של עו"ד ורדי על יפוי כוח שערך עו"ד ורדי בטרם נסיעתו לחו"ל. שון התקשר לעו"ד ורדי ועדכן אותו כי יש לאמת בדחיפות את חתימתו של הלקוח על יפוי הכוח לטובת הגשתו בהליך משפטי וכי הדבר אינו סובל דחי. מפאת הבהילות הציע שון לעו"ד ורדי כי הוא (שון) יאמת את חתימתו של הלקוח על גבי יפוי הכוח. עו"ד ורדי נתן את הסכמתו להצעה זו של שון.

מה הדין?

- א. שון לא רשאי לאמת את חתימת הלקוח על גבי יפוי הכוח היות שמדובר במסמך משפטי.
- ב. שון רשאי לאמת את חתימת הלקוח על גבי יפוי הכוח, שכן די בכך שעו"ד ורדי אישר זאת.
- ג. שון לא רשאי לאמת את חתימת הלקוח על גבי יפוי הכוח רק משום שטרם חלפו 8 חודשים מאז החלה התמחותו.
- ד. שון רשאי לאמת את חתימתו של הלקוח על גבי יפוי הכוח היות שהדבר אינו סובל דחי ובנוסף עו"ד ורדי אישר זאת.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 20, 41 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

ייחוד פעולות המקצוע

20. הפעולות המנויות להלן לא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך דין, ואלה הפעולות:

(3) עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר, לרבות ייצוג אדם אחר במשא ומתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה;

41. בתקופת התמחותו ועד להכרעה סופית בדבר קבלתו כחבר הלשכה נתון המועמד למרותה של הלשכה ולשיפוטת המשמעת, והלכות האתיקה המקצועית חלות, בשינויים המחויבים, גם עליו; בשל עבירת משמעת רשאי בית דין משמעת להטיל על מועמד אזהרה, נזיפה, פסילה להתקבל כחבר הלשכה, לתקופה שלא תעלה על שלש שנים או לצמיתות; ואם היה בעבירה משום הפרת חובותיו כמתמחה או פגיעה בטוהר הבחינות – גם ביטול התמחות, כולה או מקצתה, וביטול בחינה. על דין המשמעת נגד מועמד יחולו בשינויים המחויבים, הוראות הסעיפים 62 עד 74.

יישום:

שון=מתמחה \ ורדי= עו"ד \ לקוח חדש \ הדבר אינו סובל דיחוי \ שון יחתום באישור טלפוני מורדי

1. לפי לשון החוק אסור היה לשון לאמת חתימת הלקוח:

על פי כללי האתיקה המקצועית של עורכי דין, מתמחה אינו רשאי לערוך פעולות משפטיות. הוא לא יכול לאמת חתימת הלקוח על מסמך משפטי, כי פעולה זו נחשבת לעריכת מסמך בעלי אופי משפטי שדרושה עריכה על ידי עורך דין.

2. כיצד יכולה להתנהל הערכת חתימת הלקוח:

מאחר ועורך דין ורדי הוא העורך הרשאי לערוך פעולות משפטיות, כל הערכה של חתימת הלקוח על יפוי הכוח יכולה להתבצע על ידי עו"ד ורדי עצמו או על ידי עורך דין אחר במשרד, בהתאם להוראות החוק והאתיקה.

39. במהלך עבודתו של עו"ד הלוי אימת האחרון חתימות שני ערבים על כתבי ערבות להסכם שכירות. בחלוף 5 שנים נפתח הליך משפטי בגין הפרת הסכם השכירות שבו נתבעו, בין היתר, שני הערבים האמורים. במסגרת ההליך המשפטי טען אחד הערבים כי לא חתם על כתב הערבות וכי עו"ד הלוי זייף את חתימתו. לנוכח טענה זו שהעלה הערב הוגשה תביעה גם נגד עו"ד הלוי. לצורכי הגנתו של עו"ד הלוי הוא מבקש לעשות שימוש בראיות שברשותו למען הוכחת הטענה כי הערב אכן חתם בפניו על כתב הערבות ולצורכי הפרכת גרסתו של הערב.

מה הדין?

א. עו"ד הלוי אינו רשאי להעלות טענות אלה ולהציג מסמכים שתומכים בכך היות שחל עליו חיסיון במסגרת יחסי עורך דין - לקוח אלא אם כן הלקוח (הערב) ויתר על חיסיון זה.

ב. עו"ד הלוי רשאי להעלות טענות כאמור ולתמוך זאת גם במסמכים היות שהטענות והמסמכים האמורים נדרשים לצורכי הגנתו במסגרת הליך משפטי.

ג. עו"ד הלוי אינו רשאי להעלות טענות אלה ולהציג מסמכים שתומכים בכך היות שחלעליו חיסיון במסגרת יחסי עורך דין - לקוח, גם אם הלקוח (הערב) ויתר עליו.

ד. עו"ד הלוי רשאי להעלות טענות כאמור ולתמוך זאת גם במסמכים היות שהטענות והמסמכים האמורים נדרשים לצורכי הגנתו במסגרת הליך משפטי, ובלבד שהוגשה נגדו גם תלונה למשטרה בגין זיוף מסמך.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 48 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971; סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961; סעיף 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986; על"ע 5160/04 אילן אשד עו"ד נ' הוועד המחוזי

עדות עורך דין

48. (א) דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוח או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החסיון; והוא הדין בעובד של עורך דין אשר דברים ומסמכים שנמסרו לעורך הדין הגיעו אליו אגב עבודתו בשירות עורך הדין.

סוד מקצועי

90. דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, לא יגלה אותם עורך הדין בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותם.

שמירת סודיות

19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק.

על"ע 5160/04 אילן אשד עו"ד נ' הוועד המחוזי

הרציו- החריג המפורט לעיל אף נדון בפסיקה בהקשר להתגוננות עורך הדין בפני תביעה שעניינה רשלנות מקצועית או בהליכים משמעתיים.

"ברי, כי ההליך המשמעת, מעצם טבעו, והעונשים שניתן להטיל במסגרתו, יש בהם כדי לפגוע בשמו הטוב של עורך הדין וכן בחופש שלו לעסוק במשלח ידו. אינטרס השמירה על שמו הטוב של עורך הדין ועל חופש העיסוק שלו, הם העומדים ביסוד העובדה שהדיון המשמעת בבית הדין מתנהל בדלתיים סגורות, למעט המתלונן שרשאי להיות נוכח בשעת הדיון. אל מול האינטרס של חופש העיסוק ושמו הטוב של עורך הדין עומד אינטרס השמירה על החיסיון בין עורך הדין ללקוח, המבוסס על ההכרה בזכותו של הלקוח לתקשורת חופשית בינו ובין עורך דינו, על מנת להבטיח את יעילות ייצוגו.

כאשר אינטרסים אלו מתנגשים, יש לאזן ביניהם ולבחון איזה אינטרס גובר ומתי. כאמור, על כף המאזניים נמצאת הזכות להתגונן ומנגדה האינטרס של שמירת החיסיון, שהנו אינטרס ציבורי מובהק. לצורך איתור נקודת האיזון הראויה, שומה עלינו לבחון איזו אשמה מיוחסת לעורך הדין ומנגד מהו המידע אותו מבקש עורך הדין לחשוף, האם חיוני ורלוונטי הוא להגנתו ומהי מידת הפגיעה שתגרם בעקבות חשיפתו ללקוח ולאמון הציבור בקהיליית עורכי הדין. האיזון בין שיקולים אלה משמעו, כי כאשר מוגשת נגד עורך דין קובלנה, יוכל זה האחרון לפתח קו הגנה כנגד האישום נגדו במסגרתו של ההליך המשמעת. מציאת נקודת האיזון היא קשה, אך בהחלט יתכנו מקרים, הגם שהם חריגים, בהם זכותו של עורך הדין להתגונן תגבר. יובהר, כי היותו של המידע רלוונטי ונחוץ להגנתו של עורך הדין מהווה תנאי סף לצורך שקילת חשיפתו של המידע. על בית הדין לבחון האם בנקודת הזמן בה חשף עורך הדין את המידע הוא סבר או היה לו יסוד לסבור, כי המידע שחשף נחוץ לצורך הגנתו ואין בו כדי להכפיש את הלקוח או לפגוע בעניינו שלא לצורך."

במקרה זה, עו"ד לוי רשאי להשתמש במסמכים ובראיות על מנת להגן על עצמו ולהוכיח את טענתו במקרה זה.

40. עו"ד משעלי החליט לשלוח בדיוור ישיר למאות עמותות בישראל ניוזלטר על משרדו והשירותים המשפטיים שהוא מעניק לעמותות בישראל וללא אזכור תעריפי שכר הטרחה שהוא גובה בגין שירותים אלה. את רשימת העמותות שלף ממאגר העמותות הישראלי, ועל פיה יצר רשימת תפוצה פנימית של המשרד. כמה עמותות שקיבלו פרסום זה זעמו על כך שהן מוצפות בהודעות ובפרסומים שלא ביקשו ואינן חפצות בהם, ולפיכך הגישו בגין כך תלונה לוועדת האתיקה נגד עו"ד משעלי.

מה הדין?

- א. עו"ד משעלי לא עבר עבירה אתית בהתנהלותו המתוארת היות שהפיץ פרסום לעמותות הממוקד בפעילות משפטית שרלוונטית לעמותות.
- ב. עו"ד משעלי עבר עבירה אתית בהתנהלותו המתוארת, רק בשל שליפת המידע על העמותות ממאגר העמותות בישראל.
- ג. עו"ד משעלי לא עבר עבירה אתית כלשהי היות שאין מניעה להפיץ פרסום כאמור כל זמן שלא מצוינים תעריפי שכר טרחה במסגרת הפרסום.
- ד. עו"ד משעלי עבר עבירה אתית היות שאותן העמותות אינן נמנות בלקוחות משרדו והן גם לא ביקשו לקבל מידע או פרסום כאמור.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961; סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין

(פרסומת), התשס"א-2001

איסור שידול לשם השגת עבודה

56. לא ישדל עורך דין, בעצמו או על ידי אחר, כל אדם למסור לידי עבודה מקצועית.

פרסומת מותרת

3(א) פרסומת באמצעים המפורטים להלן בלבד מותרת לעורך דין:

מציגה רשימה ארוכה של פרסומות מותרות.

יישום:

עו"ד משעלי עבר עבירה אתית בכך ששלח בדיוור ישיר למאות עמותות בישראל ניוזלטר על משרדו והשירותים המשפטיים שהוא מעניק, מאחר ואסור לעו"ד לשדל בעצמו או על ידי אדם אחר למסור לידי עבודה מקצועית, עניין תעריף שכר טרחה הינו מסיח בשאלה. בסעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין נאמר כי עמותה לא כלולה ברשימה המותרת לפרסם אצלה, נוסף לעובדה שהעמותה אינה נמנית בלקוחות משרדו של עו"ד משעלי וגם לא ביקשו לקבל מידע או פרסום כאמור. מכאן עו"ד משעלי ביצע עבירה אתית.